

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

10.12 – КМР. 2279 «С» 2023.14.12. 01 ПЗ

САЛЬНИК СОФІЯ СЕРГІЇВНА

2024 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Факультет Гуманітарно-педагогічний

УДК 81'25:001:63

ПОГОДЖЕНО

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету

_____ Інна САВИЦЬКА

“ _____ ” _____ 20_ р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри філології

_____ Світлана АМЕЛІНА

“ _____ ” _____ 20_ р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему “Способи перекладу німецьких абревіатур українською
мовою”**

Спеціальність 035 “Філологія”

Освітня програма “Німецька мова та друга іноземна мова”

Орієнтація освітньої програми: освітньо-професійна

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи

доктор педагогічних наук, професор
(науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Світлана АМЕЛІНА
(ПІБ)

Виконала

_____ (підпис)

Софія САЛЬНИК

_____ (ПІБ студента)

КИЇВ – 2024

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет Гуманітарно-педагогічний

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри філології

Доктор педагогічних наук, професор _____ Світлана АМЕЛІНА
“ ____ ” _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентці

Сальник Софії Сергіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Спеціальність 035 “Філологія”

(код і назва)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи **“Способи перекладу німецьких абревіатур українською мовою”**

затверджена наказом ректора НУБіП України від “14” грудня 2023 р. № 2279“С”

Термін подання завершеної роботи (проекту) на кафедру 2024.11.28

(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи:

Загальна теорія усного і письмового перекладу, наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів, підручники та посібники, наукова література, магістерські роботи про мову та переклад

Перелік питань, які потрібно розробити:

1. Вплив типологічні особливості німецьких абревіатур на вибір перекладацьких стратегій
2. Найбільш ефективні основні методи адаптації змісту німецьких абревіатур при перекладі українською мовою
3. Вплив текстових жанри (суспільно-політичні тексти, художні твори) на стратегії перекладу німецьких абревіатур

Керівник магістерської кваліфікаційної роботи _____ Світлана АМЕЛІНА

Завдання прийняла до виконання _____ Софія САЛЬНИК

ЗМІСТ

РЕФЕРАТ.....	5
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АБРЕВІАТУР.....	11
1.1. Аббревіатури як лінгвістичне явище: визначення та основні характеристики.....	11
1.2. Типологія аббревіатур у сучасній німецькій мові.....	20
1.3. Соціолінгвістичні аспекти використання аббревіатур у німецькомовному дискурсі.....	30
РОЗДІЛ II ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ АБРЕВІАТУР УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	33
2.1. Основні підходи до перекладу аббревіатур.....	33
2.2. Способи адаптації змісту німецьких аббревіатур в українській мові..	37
2.3. Класифікація перекладацьких стратегій для німецькомовних акронімів та скорочень.....	40
РОЗДІЛ III ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ АБРЕВІАТУР.....	49
3.1. Переклад суспільно-політичних німецьких аббревіатур у ЗМІ.....	49
3.2. Використання сучасних електронних інструментів для роботи з аббревіатурами.....	75
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	94

РЕФЕРАТ

Магістерська робота Сальник Софії на тему «Способи перекладу німецьких абревіатур українською мовою» складається зі вступу, трьох основних розділів, кожен із яких структурований на три підрозділи, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок, з яких основний текст займає 82 сторінок, а список використаних джерел налічує 66 позицій. У додатках подано глосарій абревіатур, порівняльну таблицю підходів до їхнього перекладу та приклади контекстуального використання.

У *вступі* визначено актуальність теми дослідження, окреслено мету, завдання, об'єкт і предмет роботи. Проаналізовано сучасні наукові підходи до вивчення феномену абревіації, вказано практичне значення перекладу абревіатур у міжмовній комунікації, зокрема у контексті українсько-німецького перекладацького процесу.

Перший розділ присвячено теоретичним основам дослідження. У ньому розглянуто історію розвитку абревіатур, їхню роль у мовній економії та комунікації, а також особливості використання у німецькомовному соціокультурному дискурсі. Здійснено типологізацію німецьких абревіатур, проаналізовано їхню структуру та функції у сучасних текстах різного стилістичного спрямування.

Другий розділ розкриває особливості перекладу німецьких абревіатур українською мовою. Детально описано основні методи адаптації, такі як калькування, транскодування, транслітерація та описовий переклад. Проведено аналіз перекладацьких стратегій з урахуванням специфіки семантичної, прагматичної та стилістичної відповідності. Досліджено методи збереження смислового навантаження у процесі перекладу з акцентом на багатозначність та полісемантичність деяких абревіатур.

Третій розділ має практичну спрямованість. У ньому досліджено переклад абревіатур у суспільно-політичних текстах, зокрема у ЗМІ, законодавчих

документах та міжнародних договорах. Представлено результати роботи з сучасними електронними інструментами перекладу, їхню ефективність для оптимізації перекладацького процесу. Особливу увагу приділено створенню глосарію аббревіатур, що містить адаптовані варіанти для української мови.

У загальних висновках узагальнено основні результати дослідження. Визначено, що адекватний переклад аббревіатур є важливим аспектом міжмовної комунікації, який сприяє збереженню змісту та точності передавання інформації. Наголошено на необхідності стандартизації перекладів у різних галузях, що сприятиме підвищенню якості перекладацької діяльності.

Робота має теоретичну та практичну цінність для перекладачів, лінгвістів, а також усіх, хто цікавиться питаннями міжмовної адаптації текстів.

ВСТУП

Мова завжди була інструментом відображення суспільних змін, процесів і явищ, які визначають її динаміку. Виникнення нових лексичних одиниць, термінів і аббревіатур безпосередньо пов'язане зі стрімким розвитком міжнародних відносин, науково-технічного прогресу та глобалізації. Початок XXI століття характеризується інтенсивною співпрацею між країнами, яка охоплює всі сфери життєдіяльності: економіку, політику, науку, освіту та культуру. Україна, як частина світової спільноти, активно взаємодіє з іншими державами, особливо з країнами Європейського Союзу. Німеччина, яка є стратегічним партнером України в економічному та політичному аспектах, має великий вплив на розвиток міжкультурної комунікації. Збільшення товарообігу, науково-дослідних ініціатив і культурних обмінів між країнами створює попит на переклад текстів різного характеру з німецької мови на українську і навпаки.

Особливого значення набуває питання перекладу аббревіатур, які стали невід'ємною частиною сучасних текстів суспільно-політичного, наукового та технічного змісту. Німецька мова, відома своєю схильністю до створення складних і багатокомпонентних скорочень, ставить перед перекладачами численні виклики. Аббревіатури не лише конденсують значну кількість інформації, але й відображають культурну та мовну специфіку, що ускладнює їх адаптацію українською мовою. Такі одиниці часто використовуються в текстах нормативно-правового характеру, наукових дослідженнях, технічних документах, медіа та рекламі. Переклад таких аббревіатур вимагає врахування контексту, семантики, прагматики та функціонального призначення тексту.

Актуальність теми дослідження обумовлена не лише теоретичними, а й практичними аспектами. Зростання обсягів текстів, які потребують перекладу, ставить перед фахівцями завдання забезпечити точність, однорідність та зрозумілість перекладів для широкої аудиторії. Помилки у передачі значення аббревіатур можуть призвести до втрати ключових смислових елементів, що особливо критично для текстів із правової, економічної чи технічної сфери.

Водночас спрощення або надмірне ускладнення перекладу скорочень може негативно вплинути на сприйняття тексту. У сучасному суспільстві, де інформаційні потоки є надзвичайно насиченими, важливість коректного перекладу абревіатур не можна недооцінювати.

Наукова складність перекладу німецьких абревіатур полягає в їхньому розмаїтті, структурній багатогранності та частоті використання. Абревіатури можуть бути простими (складатися з перших літер слів), складеними (включати цифри, символи або навіть слова), а також контекстуально залежними (змінювати значення залежно від галузі використання). Усе це потребує від перекладача глибокого знання не лише мови, але й предметної області тексту, оскільки навіть одна абревіатура може мати кілька інтерпретацій.

Особливого значення проблематика перекладу набуває в суспільно-політичних текстах, де правильне розуміння скорочень безпосередньо впливає на ефективність передачі інформації. Наприклад, абревіатури в законодавчих текстах чи міжнародних угодах визначають ключові поняття, від яких залежить правильність тлумачення документа. Водночас у науково-технічній літературі абревіатури є засобом економії мовних ресурсів і водночас складовою професійної термінології.

Науково-теоретична основа дослідження. У вітчизняній науковій традиції ця тематика була розкрита у працях таких дослідників, як Л. Г. Боярова, А. Р. Верченко, Г. Волинець, Т. Данкевич, Н. І. Лепухова та ін. Їхні роботи висвітлюють різноманітні аспекти дослідження абревіатур, включаючи проблеми їх структури, функціонування та перекладу.

Однак, як зазначають деякі дослідники, зокрема В. М. Голубков і А. М. Нелюба, відсутність єдиної класифікації та термінологічної системи для аналізу абревіатур створює певні труднощі для їх адекватної передачі іншими мовами. На цьому фоні переклад німецьких абревіатур українською мовою постає як проблема, що потребує додаткового опрацювання. Зокрема, це стосується сфер суспільно-політичного, технічного та наукового дискурсу, де правильна передача змісту є критично важливою.

Праці вітчизняних науковців, таких як Т. Р. Кияк, А. М. Науменко, Ж. В. Колоїз, стали основою для дослідження у цій галузі. Їхній підхід базується на порівняльному аналізі мовних систем, прагматиці перекладу, а також вивченні взаємодії між культурними контекстами. Важливим внеском у розуміння цієї проблематики є роботи, присвячені впливу соціокультурних факторів на формування абревіатур та їх використання у різних текстах.

Значення дослідження підсилюється тим, що німецька мова широко використовується у міжнародних відносинах, економіці та науці. Як зазначає Н. І. Лепухова, адекватний переклад абревіатур сприяє збереженню їх функціонального призначення та забезпеченню точності передачі інформації у міжмовній комунікації. Основою для дослідження слугує аналіз структурних і семантичних особливостей німецьких абревіатур, що дозволяє визначити їх місце у системі українського перекладу.

Об'єктом дослідження є німецькі абревіатури, що використовуються у текстах суспільно-політичного спрямування.

Предметом дослідження є способи перекладу німецьких абревіатур українською мовою із застосуванням різних методів адаптації.

Метою роботи є виявлення, систематизація та аналіз методів перекладу німецьких абревіатур українською мовою з урахуванням функціонально-прагматичних та структурних особливостей.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- дослідити лінгвістичні характеристики абревіатур та їхню роль у комунікативній системі.
- проаналізувати типологію абревіатур у німецькій мові.
- розробити класифікацію методів перекладу абревіатур.
- визначити специфіку перекладу німецьких абревіатур українською мовою в різних дискурсах.
- дослідити використання сучасних електронних інструментів для роботи з абревіатурами.
- оцінити прагматичний аспект збереження функціональності перекладів.

Методи дослідження включають аналіз наукової літератури, порівняльний аналіз текстів оригіналу та перекладу, типологічний підхід до вивчення абревіатур, а також практичне дослідження за допомогою сучасних електронних інструментів перекладу.

Наукова новизна дослідження полягає у розробці системного підходу до аналізу способів перекладу німецьких абревіатур українською мовою. У роботі запропоновано класифікацію методів перекладу, яка базується на структурних, семантичних та прагматичних характеристиках мовних одиниць. Проведено типологізацію німецьких абревіатур, що дозволяє визначити оптимальні стратегії для їх адаптації у текстах різного типу. Особливу увагу приділено використанню сучасних технологічних інструментів, які полегшують роботу перекладача.

Практичне значення роботи у можливості використання результатів дослідження перекладачами, редакторами, викладачами та студентами, які спеціалізуються на перекладознавстві. Запропоновані рекомендації дозволяють підвищити якість перекладу німецьких абревіатур та забезпечити точність передачі смислового навантаження. Результати дослідження можуть бути впроваджені у навчальний процес для викладання курсів з перекладу та лексикології, а також застосовані у практичній діяльності перекладацьких агенцій. Використання розроблених рекомендацій дозволяє уникнути поширених помилок, пов'язаних із неправильним вибором методу адаптації абревіатур, та забезпечити узгодженість текстів.

Структура роботи містить вступ, три розділи, кожен із яких складається з підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 102 сторінки, із яких 82 сторінки займає основний текст, 3 таблиці, 3 рисунки і 66 джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АБРЕВІАТУР

1.1. Аббревіатури як лінгвістичне явище: визначення та основні характеристики.

Економія ресурсів у процесі передавання великих обсягів інформації є однією з ключових причин використання скорочень, зокрема аббревіатур, акронімів та власне скорочень. Така тенденція до раціоналізації мовного простору притаманна усім мовним системам, реалізуючись на різних рівнях функціонування мовних одиниць, включаючи фонетику, лексику, граматику та синтаксис. Активний розвиток інформаційних технологій сприяє формуванню нових підходів до ефективного зберігання, передавання та засвоєння даних. Використання скорочень набуває особливого значення в суспільно-політичній комунікації, адже ця сфера оперує інформацією, що стосується важливих аспектів державного управління, міжнародної взаємодії та інших сфер, вплив яких поширюється на суспільне життя [17, с. 70–71].

Суспільно-політичні тексти часто містять велику кількість складних власних назв, таких як назви організацій, посад чи документів. Скорочення у цьому випадку дозволяють спростити сприйняття текстів, зменшити їхній обсяг та підвищити швидкість передачі інформації [17, с. 72]. Ініціативи, спрямовані на дослідження різновидів скорочень, а також їхнього формування та перекладу українською мовою, дозволяють глибше зрозуміти механізми їх функціонування. Як зазначає С. Семенова, скорочення не є новим явищем у мовознавстві, оскільки вони активно використовувалися протягом багатьох століть для раціоналізації текстів та комунікації [27, с. 48].

Функціонування скорочень має багатогранний характер. У середньовіччі вони використовувалися для створення універсального засобу комунікації у багатомовному середовищі, що забезпечувало незалежність мовного коду [65, с. 191–192]. Крім того, значне поширення отримали практики скорочення у

сакральних текстах, де вони заміняли священні імена або символи, важливі для релігійних чи ритуальних дій [64, с. 12]. Такі елементи не лише спрощували текст, але й виконували функцію збереження традицій та ідеологічного змісту.

Історичний досвід свідчить, що аббревіація та акронімія сприяють розвитку ефективної системи обміну інформацією. Використання цих методів особливо актуальне в сучасному світі, де швидкість обігу даних і компактність текстів є важливими критеріями успішності комунікації. Дослідження таких явищ у межах різних мовних систем дозволяє не лише краще зрозуміти їхню природу, але й удосконалити підходи до їхнього перекладу та адаптації [35, с. 49].

Аббревіація та скорочення належать до продуктивних способів словотворення, однак питання про їх повне ототожнення зі словами залишається відкритим. Словотворчі процеси, які формують аббревіатури, мають спільні риси зі словами, але також володіють особливостями, що вимагають відокремленого аналізу. У сучасному науковому дискурсі скорочення доцільно розглядати як окремі мовні одиниці, які відповідають словам у певних контекстах [66, с. 138]. У такому підході враховується їхня функціональна специфіка, що сприяє ефективнішій передачі значень.

Дослідження історичних аспектів скорочень підтверджує їхню давню традицію використання. У латинській та англійській мовах аббревіатура трактується як будь-який вид лексичного скорочення. Сам термін походить з латини – *abbrevio* – скорочувати, що вказує на економічну природу цього явища [43]. Використання аббревіатур з'явилося у давньоримських текстах, де їх застосовували для економії часу та простору. Ці потреби були зумовлені високою швидкістю обігу інформації в усному та писемному спілкуванні.

У пізній античності та ранньому середньовіччі скорочення стали важливим засобом збереження пергаменту. Розвиток системи таких скорочень відображено у трьох ключових підходах: позначках Тірона (*nota Tironiana*), збірках юридичних скорочень (*Notae Iuris*) та списках скорочень, пов'язаних із християнською традицією (*Nomina Sacra*) [62, с. 3–4]. Ці системи знайшли

відображення у середньовічних рукописах, зокрема в «Етимологіях» Ісидора Севільського та записах Марка Валерія Проба [64, с. 12].

Списки скорочень, створені у той період, не містять усього різноманіття лексичних одиниць, які використовувалися у некаліграфічних рукописах пізньої античності. Вони демонструють прагнення до стандартизації, однак обмежуються лише частковим охопленням актуальних для тієї епохи лексем. Аналіз історичного розвитку аббревіацій дозволяє розкрити не лише функціональні, а й культурні аспекти їхнього застосування у мовній практиці різних епох [51, с. 105–106].

Третя система скорочень, відома як *Nomina Sacra*, вперше була описана Л. Траубе у 1907 році [64, с. 3]. Давньоримське суспільство, орієнтоване на публічні виступи, широко використовувало стенографію. Розвиток тахіграфії був зумовлений потребою швидкої транскрипції, яку забезпечували раби-писарі. Використання скорочень поділялося на три основні види: скорочення слів і складів (*sigla*), заміна однієї літери іншою для шифрування тексту, а також довільні символи, схожі на сучасні математичні знаки [50, с. 5].

Система *sigla* включала різновиди, які відповідали за скорочення складів, слів і фраз. Найпоширенішою тахіграфічною системою того часу стали позначки Тірона (*nota Tironiana*), названі на честь Марка Тулія Тірона, раба і секретаря М. Т. Цицерона [37, с. 159]. Існує припущення, що Тірон розробив цю систему особисто, хоча підтвердити це складно через втрату оригінальних текстів Цицерона. Згідно з іншою версією, базову систему скорочень, яка включала 1100 символів, створив К. Енній, а Тірон розширив її, додавши прийменники та понад 4000 символів для позначення імен, дат і юридичних понять. В подальшому Л. А. Сенека впорядкував цю систему, збільшивши кількість знаків до 5000 [50, с. 5].

У римських документах скорочення активно використовувалися для фіксації імен, титулів та посад: наприклад, *Marcus* скорочували до *M.*, *aedilis* – до *AEd.*, *consul* – до *Cos.*, а *consules* – до *Coss.* [50, с. 5]. Такі скорочення відігравали важливу роль у політичних записах. Тіронівська система стала

першою впливовою системою скорочень, яка зберігалася у використанні до IX століття.

Християнська традиція також сприяла розвитку системи скорочень. У III столітті святий Кіпріан, єпископ Карфагенський, закликав доповнити тіронівські позначки символами, які мали християнський зміст [64, с. 12]. Це свідчить про адаптивність системи до нових релігійних та соціальних умов, що забезпечувало її популярність у середньовічному суспільстві.

У середньовіччі система символів Тірона була важливим елементом освітньої традиції європейських монастирів, де вона поширювалася і використовувалася для навчання письма. Ця система налічувала до 13 000 знаків, багато з яких залишаються актуальними навіть у сучасних текстах. Одним із прикладів є символ & (*et*), який у староанглійських рукописах мав кілька фонетичних і граматичних функцій [51, с. 410]. Водночас розвиток нових систем скорочень поступово витісняв символи Тірона.

Одним із важливих досягнень середньовічної юриспруденції стало формування системи *Notae Iuris*. Ця система включала скорочення, які активно використовувалися юристами. Наприклад, слова *pretor* скорочувалися до *pr.*, а *senatus populusque romanus* – до *SPQR*. Історія цих скорочень відображена у написах і рукописах, які походять із найдавніших часів [51, с. 414].

Категорія *Nomina Sacra* відрізнялася від інших систем своєю специфічністю. Вона охоплювала скорочення, які зустрічаються у ранніх християнських текстах і мали релігійний зміст. Символи з цієї категорії використовувалися не лише в латинських текстах, але й у написах грецькою, коптською та слов'янськими мовами [62, с. 14]. Скорочення, такі як *Deus* → *DS*, дозволяли уникати повної згадки про християнського бога, тоді як імена язичницьких богів залишалися повністю вписаними [51, с. 2]. Такі практики підкреслювали сакральний характер християнських текстів.

У середньовіччі економія письмових матеріалів стала одним із ключових мотивів для поширення скорочень. Нові позначки, такі як *p* для *per*, активно використовувалися на територіях сучасних Італії, Франції та Іспанії, які

перебували під культурним впливом Риму. Ці скорочення сприяли ефективнішому використанню простору на пергаменті, що було важливою умовою збереження текстів [51, с. 105].

Ірландські та скандинавські народи зробили важливий внесок у розвиток систем скорочень, створюючи унікальні символи для позначення звуків, які не були представлені у латині. Ірландські ченці, переписуючи тексти, використовували дуже дрібний почерк і ущільнювали відстані між словами, а також запозичували символи з германських рун. Символи, такі як þ (*thorn*), æ (*ash*) і ð (*eth*), увійшли у вжиток для позначення звуків, характерних для германських мов [37, с. 159]. У текстах вони функціонували не лише як окремі графеми, але й входили до складу слів. Наприклад, у поемі «Беовульф» слово *eðel* скорочувалося до *ðel*, демонструючи економічний підхід до запису мовлення.

Латинські скорочення набули свого апогею в епоху схоластики, коли рукописи переписувалися з метою збереження часу та простору. Використання дрібного почерку та численних скорочень дозволяло створювати компактні копії навіть великих творів, таких як «De Trinitate» Святого Августина [61, с. 11]. Коли письмо почало переходити з латині на народні мови, скорочення не втратили своєї популярності. У германських мовах, зокрема англійській, орфографічна варіативність середньоанглійського періоду ускладнювала розшифровку скорочень, на відміну від латини, де існувала більша стандартизація.

У XV–XVI століттях скорочення активно використовувалися у друкованих виданнях, що імітували рукописний стиль. Попри зменшення необхідності у таких методах через вдосконалення друкарської технології, скорочення залишалися популярними у приватних листах та рукописних документах періоду раннього Нового часу. Наприклад, символ *p* для *per* широко застосовувався на територіях сучасної Італії, Франції та Іспанії, які перебували під впливом римської культурної спадщини [61, с. 11].

У період міжцарства (Interregnum) в Англії система скорочень була виведена з ужитку, але після смерті Олівера Кромвеля, відновлення монархії та повернення латини разом із її скороченнями вони знову увійшли до письмової практики. Остаточне скасування використання латинських скорочень відбулося у 1731 році, коли латина втратила офіційний статус, а скорочення стали застосовуватися лише у маргінальних та церемоніальних контекстах [43].

Розвиток абрєвіації як способу творення нових мовних одиниць підтверджує її високу ефективність у мовній практиці. Процес скорочення відбувається шляхом вирізання частини основи слова, у результаті чого формуються нові лексичні одиниці. У англійській традиції всі види таких утворень узагальнено називають абрєвіатурами. Наприклад, у Кембриджському словнику абрєвіатура (abbreviation) визначається як коротка форма слова або фрази [53, с. 5]. Подібні визначення надають інші лексикографічні джерела, такі як словник Макміллана та Оксфордський тезаурус, які пояснюють цей термін як скорочену форму слова або виразу, наприклад, Dr для *Doctor* або PTO для *please turn over* [53, с. 5; 57, с. 3].

В англійській мові поняття «абрєвіатура» та «акронім» мають чіткі відмінності. Згідно з першим підходом, акронімом вважають будь-яке слово, утворене з перших літер або частин слів у скороченому словосполученні. Інший підхід визначає акроніми як тільки ті скорочення, які вимовляються як цілісні слова. Наприклад, у Кембриджському словнику акронім (acronym) описується як абрєвіатура, що утворюється з перших літер кожного слова в назві і вимовляється як єдине слово [53, с. 5]. Такий підхід дозволяє більш чітко розмежовувати різні види скорочень залежно від їхнього функціонування у мовній системі.

Англійські стилістичні довідники, такі як «Словник сучасного використання англійської мови» Фаулера, «Чиказький стилістичний довідник» та «Керівництво зі стилю і використання Нью-Йорк Таймс», одноставно стверджують, що акронімами можна вважати лише ті абрєвіатури, які вимовляються або пишуться як окремі слова [58, с. 14]. У процесі розвитку мови

деякі абрєвіатури можуть трансформуватися в акроніми, особливо якщо вони набувають широкого вжитку. Разом з тим, слід враховувати, що акроніми є лише підкатегорією абрєвіатур, тобто всі акроніми є абрєвіатурами, але не навпаки [58, с. 14].

Скорочення належить до морфологічних способів творення слів і полягає у зменшенні звукового складу вихідного слова або словосполучення. Як процес, скорочення передбачає зменшення графічної чи звукової довжини лексеми. Корелятом у цьому процесі може бути набір морфем, окреме слово або ціле словосполучення. Англійська мова характеризується продуктивністю таких утворень, особливо для багатоскладових запозичень. Найчастіше скороченням піддається кінцева частина слова, тоді як початковий склад зберігається (*application* → *app*; *champion* → *champ*) [57, с. 3].

Процес скорочення в англійській мові характеризується відносною гнучкістю. Будь-яка частина слова, незалежно від меж морфем, може бути скороченою. При цьому вимова скорочених слів зазвичай відповідає правилам читання звичайних лексем аналогічної складо-буквеної структури. Наприклад, скорочення на кшталт *prof* чи *phone* зберігають свої звукові характеристики відповідно до норм англійської орфоєпії [57, с. 5].

Явище одночасного скорочення початкових та кінцевих елементів слова характерне для англійської мови. У результаті цього процесу утворюються лексичні одиниці, які набувають властивостей самостійних слів. Такі утворення можуть переходити до інших частин мови, слугувати базою для формування нових слів через додавання префіксів чи суфіксів [26, с. 768]. Підходи до визначення понять «абрєвіатура», «акронім» та «скорочення» у пострадянському мовознавстві значно різняться. Наприклад, О. Селіванова у своїй «Лінгвістичній енциклопедії» вказує, що абрєвіація є процесом творення слів, основою якого є система морфем та їх поєднань. Вона визначає абрєвіатуру як іменник, утворений через скорочення компонентів складного слова чи словосполучення до рівня звуків, літер або складів [26, с. 3].

Історія тлумачень поняття «аббревіатура» демонструє різноманітність підходів у лінгвістичній традиції. Наприклад, у довіднику 1976 року аббревіатура визначалася як слово, утворене з назв початкових літер або звуків слів, що формують вихідне словосполучення. Поділ включав такі категорії, як літерні, звукові та змішані аббревіатури. Крім того, цей термін охоплював складноскорочені слова [26, с. 4]. Словник української мови (СУМ-11) також надає подібне визначення, акцентуючи на скороченнях двох або більше слів до рівня літер чи складів, як у випадку з колгосп або УРСР [30, с. 520].

Сучасні словники підтверджують багатозначність терміну. Наприклад, «Новітній англо-український словник» трактує аббревіацію як скорочення тексту або слова [30, с. 520]. Деякі дослідження надають скороченням ширшого значення порівняно з аббревіатурами, розглядаючи їх як універсальний процес зменшення звукового чи графічного складу вихідного слова. Такий підхід дозволяє відобразити гнучкість та багатофункціональність цього мовного явища [26, с. 768].

Сучасні українські лінгвістичні дослідження пропонують різні підходи до визначення понять «аббревіатура», «акронім» та «скорочення». У словнику, створеному за участю С. Єрмоленко, аббревіатура розглядається як складноскорочене слово, що формується з перших літер або частин слів, які входять до складу назви або поняття [11, с. 253]. Акронім, відповідно до цього визначення, набуває фонетичних та орфографічних характеристик повноцінного слова, утворюючись із початкових літер або частин слів вихідного словосполучення [11, с. 253].

На думку Д. Ганича та І. Олійника, аббревіатура є скороченим складним словом (переважно іменником), яке утворюється з початкових звуків, літер або частин слів [5, с. 7–8]. Такий процес творення є характерним прикладом морфологічного способу словотворення, оскільки передбачає відсікання певних елементів вихідної одиниці. Лінгвісти О. Кубрякова та Є. Дюжикова пропонують підхід, який прирівнює терміни «аббревіація» та «скорочення», наголошуючи на їхній функціональній ідентичності у мовній системі. За їхнім

визначенням, скорочення передбачає процес усічення будь-яких лінійних частин слова чи словосполучення для створення одиниці вторинної номінації [26, с. 768].

Історичні визначення також вказують на варіативність у підходах до терміна «аббревіатура». Наприклад, лінгвістичний довідник 1976 року класифікує аббревіатури за видами: літерні, звукові, змішані тощо [30, с. 520]. Паралельно, перший академічний тлумачний словник української мови (СУМ-11) визначає аббревіатуру як слово, що скорочується з двох або більше слів шляхом літерного чи звукового усічення [30, с. 520].

Дослідження Г. Марчанда підкреслює, що скорочення є процесом відсікання частини основи слова до однієї з його частин [30, с. 35]. Цей підхід корелює з думкою лінгвістів, які розглядають скорочення як універсальний процес, що передбачає економію мовних засобів без втрати комунікативної функції. Таким чином, розмежування понять «аббревіатура», «акронім» та «скорочення» відображає багатогранність цього явища в мовознавчій традиції.

Наукова література пропонує різноманітні підходи до класифікації скорочень, де аббревіатури та акроніми часто розглядаються як окремі різновиди. Х. Фельбер визначає аббревіатури як графічні скорочення, у той час як акроніми розглядаються як складноскорочені слова. Подібного підходу дотримується В. Заботкіна, яка також включає обидва терміни до категорії скорочень [7, с. 54]. У вітчизняному мовознавстві найбільш зручною для аналізу виглядає класифікація, запропонована Д. Квеселевичем та В. Сасіною. Вони пропонують ділити всі скорочення на два основні види: власне скорочення та аббревіатури, підвидом яких є акроніми [16, с. 94].

Така класифікація виявляється універсальною і здатною охопити різноманітні типи скорочень, що виникають у сучасних текстах. Зокрема, акроніми відрізняються від аббревіатур своєю фонетичною будовою, оскільки часто вимовляються як повноцінні слова [16, с. 94]. Англomовна лінгвістична традиція зазвичай трактує поняття «аббревіатура» як загальну категорію, яка включає в себе і акроніми, і власне скорочення. Водночас в україномовній

науковій традиції відсутнє єдине розуміння універсальної назви для цього явища.

Три основні підходи до термінології скорочень дозволяють окреслити основні розбіжності. Перший підхід визначає «скорочення» як загальне поняття, а аббревіатуру – як його підвид. Другий підхід трактує «аббревіатуру» як універсальне поняття. Третій підхід повністю ототожнює ці терміни, прирівнюючи аббревіатуру до скорочення. Акроніми у більшості випадків розглядаються як підкатегорія аббревіатур, але лінгвісти підкреслюють, що за своїми звуковими характеристиками вони є ближчими до повноцінних слів [58, с. 14].

Для якісного аналізу текстів суспільно-політичного характеру класифікації лише за трьома категоріями – «аббревіатура», «акронім» та «скорочення» – є недостатніми. Розширення термінологічного апарату дозволяє точніше описати мовні явища, що виникають у процесі скорочення та спрощення мовних одиниць [16, с. 94].

1.2. Типологія аббревіатур у сучасній німецькій мові.

Усі види скорочень можна класифікувати за типом їх утворення та тематичною спрямованістю, що обумовлює їхню характерність для різних текстових жанрів. Структура скорочень залежить від системи письма, в якій вони застосовуються. Серед таких систем виділяють фонографічну, логографічну та семасіографічну. У фонографічних системах письма знаки співвідносяться зі звуками, тоді як логографічні системи прив'язують символи до слів. Семасіографічна система передбачає використання знаків для передачі змісту без прямої прив'язки до природної мови. До таких належить і музичне нотне письмо [43, §11].

Фонографічні системи поділяються на силабографічну та алфавітну. У першій використовуються склади як основні структурні елементи, тоді як алфавітні системи, такі як німецька, базуються на поєднанні голосних і

приголосних звуків. Прозорі системи письма забезпечують відповідність між кожним звуком і символом. Міжнародний фонетичний алфавіт (IPA) максимально наближається до такої прозорості [25, с. 7]. Європейські мови демонструють різний ступінь прозорості орфографії. Наприклад, у німецькій мові існує чіткий зв'язок між написанням і вимовою, на відміну від інших мов із менш прозорою орфографією.

Правопис німецької мови має низку особливостей, зокрема звуки *tsch*, що позначають звук /tʃ/, як у слові *Tschechien* (Чехія), або *sch*, що позначають звук /ʃ/, як у слові *Schule* (школа). Такі особливості наближають німецьку мову до прозорої орфографічної системи. Водночас деякі омофони, наприклад *Bank* (банк/лавка), відображають елементи логографії, які менш властиві фонографічним системам [43, §11].

Логографічні системи письма, такі як китайське письмо чи єгипетські ієрогліфи, демонструють більшу залежність від графічних знаків для позначення цілих слів. Проте навіть ці системи мають певні зв'язки із фонографічними елементами. У німецькій мові логографічність проявляється через використання складних слів, наприклад *Arbeitszeitverkürzung* (скорочення робочого часу), які можуть розглядатися як єдність логічних компонентів [43, §11; 52, с. 188].

Письмові символи здатні передавати зміст без обов'язкового зв'язку з фонетичними чи лексичними референтами. Семасіографічні, або семіографічні, записи вважаються попередниками сучасних скорочень, адже саме вони передували фонографічним і логографічним системам письма. Сьогодні їх прикладами виступають графічні знаки, такі як математичні символи чи музичні ноти. Семіографічні скорочення не відзначаються складністю концепції, порівняно із фонографічними чи логографічними, які мають складну внутрішню структуру [43, с. 58].

Дослідження скорочених лексичних одиниць проводяться вже декілька століть, проте єдиної класифікації скорочень не створено. Однією з причин є унікальність цих мовних одиниць, що демонструють широкий спектр

відповідності між письмовою формою та лексичними й фонологічними референтами. Середньовічні скорочення, які часто потрапляють до категорії «напівграфічних об'єктів», описаних Л. Траубе, демонструють цю неоднозначність. Вони досліджуються із використанням варіативної термінології, залежно від контексту аналізу [43, с. 58].

Різні підходи до аналізу скорочень можна простежити в роботах багатьох лінгвістів. Наприклад, Н. Маззіотта фокусує увагу на графічних аспектах скорочень, моделюючи техніки переписувачів. У той час, як Е. Коттеро-Габіє розглядає їх як доповнення до бібліографічних кодів, зокрема ініціалів [43, с. 55]. Лінгвістичний атлас ранньої середньовічної німецької мови враховує не лише графічні, але й морфофонематичні особливості, що дозволяє глибше зрозуміти природу скорочень.

Складність класифікації обумовлена різними назвами одного й того самого явища в різних галузях науки. У палеографії, наприклад, явище апокопи може називатися суспензією. Схожа ситуація спостерігається при ототожненні аббревіатур зі скороченнями чи акронімами [43, с. 11]. Відсутність єдиної категоризації ускладнює систематизацію цих мовних одиниць. Незважаючи на це, окремі підходи, запропоновані сучасними лінгвістами, включаючи А. Гонкапохью, закладають основу для типології скорочень, яка базується на мовознавчих дослідженнях із середини XIX століття [43, с. 7].

Типологізація скорочень, запропонована А. Гонкапохью, охоплює кілька категорій, які мають як латинське, так і німецьке походження. Основу класифікації становлять різні принципи утворення скорочень, кожен із яких має специфічні приклади та механізми.

Суспензія (*suspension*) передбачає усичення наприкінці слова. Наприклад, *Deutscher* → *Dt.* або *Literatur* → *Lit.*. Також сюди належать скорочення за ініціальними літерами: *Bundesrepublik Deutschland* → *BRD*, *Herr Doktor* → *Dr.*. Подвійні літери часто використовуються для позначення множини: *Seiten* → *S.*, *SS.*. Часткове видалення складів утворює такі скорочення, як *Kilogramm* → *kg*, *Dokument* → *Dok.* [43, с. 58].

Власне скорочення (contraction). Літери вилучаються з середини слова. Наприклад, *Kapitel* → *Kt.*, *Sancta* → *St.*. Поєднання початкових і кінцевих літер спостерігається у скороченні *Deutschland* → *Dld.*. Комплексні скорочення, які опускають голосні, включають *Sekunde* → *Skn.*, *Präsident* → *Prsdnt* [43, с. 60].

Сігіл (sigil) передбачає використання символів для шифрування змісту. Наприклад, середньовічні наукові й магичні тексти містять астрологічні знаки, які позначали небесні тіла або алхімічні елементи, як у рукописах алхімії [43, с. 62].

Знакові абрєвіатури (signs of abbreviation). Брєвіграфи замінюють частину слова. Наприклад, *und* → *&*, *per* → *p*, або *Christus* → *Xus.*. Подібні скорочення широко використовувалися в середньовічній Німеччині у релігійних текстах [43, с. 64].

Надрядкові літери (superscript letters). Частина скороченого слова пишеться над рядком. Наприклад, *signare* → *sīg.* або *hoc* → *h^o.*. У німецькій традиції подібні скорочення зустрічаються в юридичних та адміністративних документах [43, с. 65].

Абрєвіації через спеціальні знаки (abbreviations by special signs). Використання спеціальних символів, таких як € для євро, £ для фунта або \$ для долара. У німецьких текстах можна зустріти позначення ваги та міри, наприклад, *kg* для кілограма або *m* для метра [43, с. 66].

Елізія (elision). Тип, що виник у ранньому Новому часі. Приклади включають скорочення для розмовної мови, такі як *ich habe* → *ich hab'*, *das ist* → *das 'st*. Елізія виникла як засіб для підвищення зручності спілкування [43, с. 68].

Лігатури, монограми та інші графічні конструкції. Наприклад, *ß* як об'єднання *ss*, або *æ* для *ae*. Ці графічні елементи часто використовувалися для створення нових значень у текстах [43, с. 69].

Типологія, запропонована А. Гонкапохьєю, залишається одним із перших спроб уніфікації підходів до класифікації скорочень, і значення її в палеографії важко переоцінити. Питання уніфікації класифікацій залишається актуальним

через різноманітність підходів у різних лінгвістичних традиціях. Зокрема, у німецькій мові скорочення мають свої специфічні особливості, що знайшли відображення у сучасних дослідженнях.

Графічні скорочення використовуються переважно на письмі, оскільки не мають звукового еквівалента. Наприклад, *Kapitel* скорочується до *Kap.* або *Deutschland* → *Dtld.*. Ці форми є зручними для писемної комунікації, але при усному спілкуванні вимагають розшифрування [43, с. 58]. Лексичні скорочення, навпаки, мають як звукову, так і писемну форми. Такі приклади, як *Bahn* (скорочення від *Eisenbahn*) або *Uni* (від *Universität*), свідчать про їхню поширеність у повсякденній німецькій мові [36, с. 65].

Особливу категорію становлять змішані лексичні скорочення, які об'єднують ініціали та повноцінне слово. Наприклад, *Dr.-Arzt* для позначення медичного лікаря або *Hbf* як скорочення від *Hauptbahnhof*. Такі форми зручні для використання в обмеженому просторі, наприклад, на вказівниках чи у технічній документації [43, с. 64].

Синтаксичні скорочення вважаються окремим типом через еліптичну природу. Вони передбачають вилучення певних компонентів словосполучення. Наприклад, *Ich habe es gesehen* може скоротитися до *Hab's gesehen* в усному мовленні. Такий підхід дозволяє зберігати основну семантику виразу, не змінюючи його морфологічної структури [43, с. 66].

Система класифікацій скорочень продовжує розвиватися. Загальноприйнятою вважається класифікація, що ґрунтується на лексико-граматичних і звукових характеристиках. Графічні скорочення є найпростішими у використанні, тоді як лексичні скорочення забезпечують гнучкість між писемною та усною формами мови. Синтаксичні скорочення додають динамічності мовленню, залишаючись у рамках граматичних норм. Подальший аналіз цих типів дозволяє краще зрозуміти механізми розвитку мовних систем і їхньої адаптації до сучасних комунікативних потреб.

Підхід, розроблений Д. Квеселевичем і В. Сасіною, пропонує чітку класифікацію скорочень, що ґрунтується на їх структурних особливостях.

Дослідники виділяють дві основні групи: скорочення основи слова (усічення) та аббревіатури, серед яких окреме місце посідають літерні аббревіатури [16, с. 94].

Скорочення кінцевих елементів слова, що іменуються апокопою, є поширеним явищем у німецькій мові. Наприклад, *Apparatur* → *App.*, *Mathematik* → *Mathe*, *Professor* → *Prof.*. Такий процес можна порівняти з англійською суспензією, проте його використання часто має специфічний контекст.

Скорочення початкових елементів, відоме як афerezис, також поширене. Наприклад, *Entschuldigung* → *'schuldigung*, *Telefon* → *Fon*, *Theater* → *Theater*. Афerezис, що супроводжується апострофом, особливо характерний для розмовного стилю. Застосування таких форм у формальних текстах обмежене через їх неформальний відтінок.

Синкопа, тобто усунення елементів у середній частині слова, часто зустрічається у діловій та технічній лексиці. Наприклад, *Doktor* → *Dr.*, *Universität* → *Uni*, *Politik* → *Poli*. Такий тип скорочень має перевагу завдяки компактності та зрозумілості, що робить його популярним у сучасному мовленні.

Комбіновані або змішані скорочення, що поєднують апокопу, афerezис та синкопу, трапляються рідше. Наприклад, *Automobil* → *Auto*, *Krankenwagen* → *Kranken*, *Rechnungswesen* → *ReWe*. Подібні скорочення демонструють високу адаптивність до комунікативних потреб.

Літерні аббревіатури займають особливе місце у класифікації. Акроніми, які формуються з початкових літер або звуків, вимовляються як цілі слова. Наприклад, *NATO* → *NATO*, *AOK* → *AOK*, *BVG* → *BVG*. Цей тип скорочень є найпоширенішим у суспільно-політичній лексиці.

Алфавітні аббревіатури, що вимовляються за назвами літер, також є важливою частиною мовного середовища. Наприклад, *EU* → *[ε.υ]*, *UN* → *[u.en]*. Використання таких скорочень є поширеним у текстах офіційного характеру.

Змішані аббревіатури поєднують елементи акронімів та алфавітних форм. Наприклад, *VW* → *Volkswagen*, *BASF* → *Badische Anilin- und Sodafabrik*. Такі

форми демонструють гнучкість у використанні як у письмовій, так і в усній формі.

Графічні аббревіатури використовуються виключно на письмі, як, наприклад, *z. B. → zum Beispiel, u. a. → unter anderem*. Їх особливістю є обмеження застосування у розмовному мовленні.

Латинські аббревіатури, що зберігають свою форму з часів античності, залишаються актуальними у юридичних і наукових текстах. Наприклад, *i.e. → id est, etc. → et cetera*. Їх значення в інтернаціональній комунікації не можна недооцінити.

Абревіатури, що відповідають критеріям легкої вимови і наявності достатньої кількості голосних звуків, отримують статус акронімів. Такі скорочення активно застосовуються в суспільно-політичному дискурсі для спрощення складних термінів або назв. Наприклад, назви організацій чи важливих документів у німецькій мові можуть бути представлені акронімами: *Bundesnachrichtendienst → BND, Deutsche Forschungsgemeinschaft → DFG, Europäische Zentralbank → EZB*. Структура акронімів передбачає спрощення, що полегшує їхнє використання у професійній комунікації.

Алфавітні аббревіатури, або ініціалізми, створюються шляхом добору перших літер у словосполученнях. Такі аббревіатури не утворюють нових слів і кожна літера вимовляється окремо. Прикладом можуть бути скорочення для географічних чи політичних назв: *Bundesrepublik Deutschland → BRD, Europäische Union → EU*. Подібні скорочення часто використовуються ситуативно залежно від контексту, що зумовлює їхню популярність у доповідях або дослідницьких статтях.

Відмінність між ініціалізмами й акронімами полягає в їхній здатності утворювати нові слова. Наприклад, аббревіатури типу *OECD (Organisation für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung)* є більш зрозумілими для широкого кола, у той час як скорочення типу *BMVI (Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur)* потребують контекстного розшифрування.

Змішані абрєвіатури, що включають комбїнації лїтер і слїв або цифр, широко застосовуються в нїмецькій мові. Наприклад, Wörterbuch → W-buch, Europäisches Patentamt → EPO, Regierung-zu-Regierung-Abkommen → R2R. Такі скорочення часто спрощують складні терміни, водночас зберігаючи їхню зрозумілість у професійному середовищі.

Графічні абрєвіатури використовуються переважно у письмових текстах. До них належать скорочення, де зберігається лише початкова частина слова: Konservativ → Kon., Sozialdemokratische Partei Deutschlands → SPD. Такий формат допомагає зменшити обсяг тексту без втрати змісту.

Латинські абрєвіатури є особливим підтипом і часто зустрічаються у наукових текстах. Наприклад, id est → i.e., exempli gratia → e.g., curriculum vitae → C.V. Вони зберегли своє значення у сучасних мовах завдяки універсальності використання.

Телескопічні слова (блендінги) відіграють важливу роль у створенні нових термінів. У нїмецькій мові це можуть бути приклади: Fernsehfunk → Fernsehen + Rundfunk, Eurasien → Europa + Asien. Телескопія допомагає утворювати прості слова для позначення складних явищ, сприяючи збагаченню словникового запасу.

Акроніми належать до специфічного типу скорочень, що вирізняється своєю унікальною будовою та функціональністю. Є. В. Дюжикова пропонує розширену типологію акронімів, яка може доповнити загальну класифікацію скорочень. Вона виділяє кілька категорій: звукові, буквено-звукові, бекроніми та рекурсивні акроніми [19, с. 60].

Звукові акроніми утворюються з початкових звуків слів у складі оригінальної фрази. Наприклад, Deutsche Bahn → DB, Bayerischer Rundfunk → BR, Deutsche Forschungsgemeinschaft → DFG. Така структура забезпечує простоту вимови і легкість запам'ятовування.

Буквено-звукові акроніми є комбїнацією перших звуків і назв лїтер. Прикладом може слугувати Deutsche Fußball-Bund → DFB [de ef 'be:], Berliner

Verkehrsbetriebe → BVG [be: fau ge:]. Цей тип широко використовується у назвах організацій і установ.

Бекроніми – це акроніми, що набувають нових значень або розшифровок. Наприклад, BRD можна інтерпретувати як Bundesrepublik Deutschland або як Begriff, Regel, Definition. Подібна практика поширена у творчій діяльності та маркетингових кампаніях.

Рекурсивні акроніми включають самих себе у розшифровці. Серед прикладів – GNU → GNU's Not Unix, Zeitungüberregionale Forschungseinheit → ZURF. Така форма акронімів свідчить про високий ступінь іронії або гри зі змістами в назвах.

Силабічні аббревіатури утворюються шляхом поєднання складів або частин слів. Наприклад, Nordrhein-Westfalen → NRW, Europäische Wirtschaftsgemeinschaft → EWG. Цей тип широко застосовується для економії простору в тексті.

Омоакроніми або омонімічні акроніми збігаються з існуючими словами, створюючи багатозначність. Наприклад, Deutscher Olympischer Sportbund → DOSB, Wasserverband → WV. Подібна структура може викликати необхідність уточнення залежно від контексту.

Тавтологічні акроніми утворюють повтори в назві, включаючи слова, які вже є частиною розшифровки. Наприклад, PIN-Nummer (Persönliche Identifikationsnummer), HIV-Virus (Humanes Immundefizienz-Virus). Такі скорочення часто критикуються за надмірність, але залишаються вживаними через звичку мовців.

Скорочення, що є найбільш поширеними в суспільно-політичній лексиці, можна класифікувати за тематичним спрямуванням. Вони охоплюють як загальноновживані, так і спеціалізовані форми, відповідні до конкретних галузей. Використання таких форм у суспільно-політичному дискурсі є необхідним через широкий спектр тем, що викликають громадський інтерес.

Назви установ і організацій складають одну з найбільших категорій. Серед них представлені урядові, неурядові структури, агентства, асоціації та комісії.

Наприклад, Deutsche Bundesbank → DBB, Europäische Union → EU, Vereinte Nationen → VN. Скорочення цього типу зручні для політичних текстів завдяки зрозумілості та компактності.

Назви політичних партій утворюють окрему групу. Такі аббревіатури як CDU (Christlich Demokratische Union), SPD (Sozialdemokratische Partei Deutschlands), AfD (Alternative für Deutschland) широко використовуються у німецькому політичному житті.

Посади, звання та титули також часто скорочуються для зручності використання. Наприклад, MdB (Mitglied des Bundestages), Dr. (Doktor), Prof. (Professor), VP (Vizepräsident). Ці скорочення дозволяють зберегти офіційний стиль тексту, водночас оптимізуючи його обсяг.

Політичне життя включає аббревіатури для позначення явищ та подій. Приклади включають Klimapolitik (climate policy) → К.Р., Energiewende (energy transition) → Е.В. Такі форми відображають специфіку політичного дискурсу, де актуальність тем і їх компактне висвітлення відіграють важливу роль.

Економічне життя характеризується використанням аббревіатур, що відображають фінансові та економічні процеси. Наприклад, ВІР (Bruttoinlandsprodukt), МВСт. (Mehrwertsteuer), АГ (Aktiengesellschaft), ГмБН (Gesellschaft mit beschränkter Haftung). Вони широко застосовуються у статистичних даних та економічних звітах.

Суспільне життя, включаючи повсякденні явища, також багате на скорочення. Зокрема, S-Bahn (Stadtschnellbahn), U-Bahn (Untergrundbahn), Hbf (Hauptbahnhof). Ці скорочення є невід'ємною частиною комунікації у транспортній та інфраструктурній сферах.

Топонімічні скорочення часто стосуються географічних назв. Наприклад, NRW (Nordrhein-Westfalen), BY (Bayern), SH (Schleswig-Holstein). Вони спрощують сприйняття інформації у текстах, що стосуються географії та регіональної політики.

Скорочення, що позначають програми, мають ключове значення для висвітлення міжнародних ініціатив. Наприклад, BMZ (Bundesministerium für

wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung), GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit). Вони відображають соціально-політичні та економічні аспекти розвитку суспільства.

Представлена класифікація скорочень підкреслює їхню важливість у суспільно-політичних текстах. Її можна доповнити категорією міжнародних і урядових документів, до яких належать міжнародні угоди, закони та регулювання. Наприклад, GG (Grundgesetz), EUV (Vertrag über die Europäische Union), UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) [7, с. 350; 33, с. 124].

Тематичне розмаїття та функціональна універсальність скорочень дозволяють забезпечити ефективність комунікації в різних сферах.

1.3. Соціолінгвістичні аспекти використання абревіатур у німецькомовному дискурсі.

Сучасний соціокультурний контекст визначає актуальність абревіації як процесу словотворення. Однією з основних характеристик сьогодення є швидкість. Технології дозволяють здійснювати переміщення у просторі, оперативно шукати та передавати інформацію, мінімізувати час на очікування за допомогою онлайн-сервісів [2, с. 80]. Збільшення обсягів інформації вимагає структуризації та компресії, що зумовлює поширення скорочень і абревіатур. Ці лексичні засоби сприяють підвищенню інформативності текстів через їх структурне спрощення.

Структурна економія тексту реалізується через лексичне скорочення, спрощення граматичних конструкцій та пропуск морфем. У віртуальному просторі, де комунікація набуває нових ознак, це явище стало масовим. Основними характеристиками такої взаємодії є дистанційність, висока швидкість обміну інформацією, використання невербальних знаків і символів, а також толерантність до порушень мовних норм [2, с. 80]. Актуальні тенденції підкріплюють мовну економію. Зміст повідомлень стає компактним, зникає

деталізація, а текстові елементи часто замінюються на емодзі, абрєвіатури чи інші графічні знаки.

Професор Д. Кристал зазначає, що швидкість змін у мові помітно зростає під впливом Інтернету [46]. Хоча вплив технологій на мову є незаперечним, складно робити остаточні висновки через відносно недавнє поширення глобальної технологізації. На сьогодні об'єктивно спостерігається активне поширення абрєвіатур у мережевій комунікації. У німецькій мові популярними є скорочення на кшталт BRB (*Bin gleich zurück*), LG (*Liebe Grüße*), THX (*Vielen Dank*), а також BFF (*Beste Freunde für immer*). Використання таких скорочень демонструє адаптацію мовних засобів до умов сучасного комунікативного простору.

Становлення нових форм скорочення пояснюється необхідністю підвищення ефективності комунікації. Формування цих засобів у німецькій мові та інших мовах світу відкриває перспективи для їх подальшого дослідження в контексті глобальних мовних змін: HDF – Halt die/deine Fresse, BD – Bis dann, ILLD – Ich liebe dich, LG – Liebe Grüße, kD – kein Ding (kein Problem), hegl – herzlichen Glückwunsch.

У сучасному глобалізованому світі інтенсивно розвиваються міжнародні зв'язки у сфері політики, торгівлі, науки та культури. Міграція, робота в інтернаціональних компаніях і подорожі стимулюють вивчення іноземних мов. Цей процес сприяє формуванню мов, які використовують не лише носії, але й значна кількість інших людей. Дослідження довели, що такі мови часто мають спрощену структуру [43]. Це пояснюється особливостями засвоєння мови дорослими.

Ефективність вивчення мов залежить від стратегій, серед яких генералізація, імітація, симпліфікація та трансфер [22]. Особливе значення має симпліфікація, яка проявляється у спрощенні мовних явищ на всіх рівнях. Дослідження, проведені наприкінці ХХ століття, засвідчують складнощі, з якими стикалися мігранти з країн колишнього СРСР під час вивчення німецької мови. Навіть після року інтенсивних курсів переселенці, які в'їхали в Німеччину

у дорослому віці, відчували труднощі в опануванні різних аспектів мови. Проблеми спостерігалися навіть у тих, хто вважав німецьку рідною мовою [23, с. 85].

У проаналізованих прикладах мовлення переселенців виявлено граматичну редукцію, зокрема опущення артиклів: *aus Sowjetunion* замість *aus der Sowjetunion*, *mit Flugzeug* замість *mit dem Flugzeug*. Причини таких помилок складно визначити однозначно, проте припускається, що вони виникають через мовну інтерференцію. Це явище характеризується перенесенням правил, значень і структурної організації рідної мови на ту, яку вивчають [23, с. 93–97].

Мовна інтерференція стає викликом для вивчення мови в дорослому віці. Аналіз подібних прикладів допомагає розробити ефективні методики навчання, що враховують ці особливості. Урахування подібних аспектів дозволяє глибше зрозуміти взаємозв'язок між соціальним контекстом і лінгвістичними змінами.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ АБРЕВІАТУР УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Основні підходи до перекладу абревіатур

Словниковий запас сучасної мови динамічно розширюється за рахунок нових абревіатур, що є відображенням суспільних, технічних та наукових процесів. Ця тенденція створює значні виклики для перекладачів, особливо коли абревіатури в оригіналі не мають очевидних еквівалентів у мові перекладу, або ж є багатозначними. Наприклад, німецьке скорочення «ВА» може позначати як «Bundesagentur für Arbeit» (Федеральне агентство з праці), так і «Berufsakademie» (Професійна академія). Відсутність точних відповідників вимагає від перекладача ґрунтовного аналізу контексту та обрання найбільш підходящої стратегії перекладу [14, с. 280].

Основними складнощами перекладу є визначення типу абревіатури, аналіз її функцій у тексті та розробка способу передачі, який буде відповідати змісту та стилістичним характеристикам оригіналу. Для цього важливо враховувати типологію абревіатур і їх використання в текстах німецькомовних джерел, а також застосування перевірених перекладацьких стратегій. Як свідчать дослідження [16, с. 203], основними методами перекладу абревіатур є скорочений переклад, транслітерація та експлікація, кожен із яких має свої переваги й обмеження.

Скорочений переклад передбачає використання уже існуючих абревіатур у мові перекладу. Наприклад, абревіатура «EU» (Europäische Union) перекладається як «ЄС» (Європейський Союз), що є усталеним еквівалентом. Якщо готового відповідника немає, перекладач може створити нову абревіатуру, орієнтуючись на структуру оригіналу. Наприклад, німецька абревіатура «BMVI» (Bundesministerium für Verkehr und digitale Infrastruktur) може бути адаптована як «МТІЦ» (Міністерство транспорту та інфраструктури цифрової економіки), що зберігає структурну логіку та спрощує розуміння [16, с. 203].

Транслітерація дозволяє зберегти звучання та написання абрєвіатури, надаючи їй нової форми відповідно до фонетичних правил мови перекладу. Цей метод часто використовується для технічних або спеціалізованих термінів, що не мають еквівалентів у мові перекладу. Наприклад, «BMW» (Bayerische Motoren Werke) залишається BMW у перекладі, оскільки це міжнародно впізнавана назва бренду.

Експлікація, як метод перекладу, передбачає повний розгорнутий переклад абрєвіатури, що забезпечує її зрозумілість у тексті перекладу. Наприклад, абрєвіатура «ІПК» (Infektionsprävention und -kontrolle) перекладається як «Запобігання поширенню інфекційних захворювань і контроль за ними». Такий підхід особливо ефективний у текстах, орієнтованих на широку аудиторію, де збереження компактності може ускладнити розуміння [14, с. 281].

Переклад повною формою слова або словосполучення є поширеним способом передачі абрєвіатур, особливо у випадках, коли відповідної скороченої форми немає в мові перекладу. Цей метод потребує від перекладача точного визначення повного значення абрєвіатури у вихідній мові. Наприклад, абрєвіатура «DAX» (Deutscher Aktienindex) може бути перекладена як «Німецький фондовий індекс». У тексті перекладу після першого згадування повної форми можливе введення скорочення у дужках, яке в подальшому використовується замість повного виразу [10, с. 303]. Подібний підхід забезпечує економію мовних засобів і водночас підтримує зрозумілість тексту.

Створення нового скорочення в мові перекладу є ефективним методом адаптації, коли готового еквівалента немає. Цей спосіб передбачає переклад повної форми терміна з подальшою генерацією скорочення відповідно до правил мови перекладу. Наприклад, абрєвіатура «ВКА» (Bundeskriminalamt) у перекладі українською стає «НКБ» (Національне кримінальне бюро). У цьому випадку скорочення створене за аналогією з оригіналом, що сприяє збереженню комунікативної функції тексту [11, с. 208]. Ще одним прикладом є переклад абрєвіатури «ZDF» (Zweites Deutsches Fernsehen), яка може бути адаптована як

«ДТРК-2» (Друга телевізійна і радіокомпанія Німеччини), що відповідає стилістиці тексту.

Варіативність перекладених форм є поширеним явищем під час роботи з багатозначними або культурно специфічними аббревіатурами. Наприклад, «BRD» (Bundesrepublik Deutschland) перекладається як «ФРН» (Федеративна Республіка Німеччина), що є усталеним варіантом у політичному контексті. Однак у деяких ситуаціях доцільно використовувати калькування, як-от «Федеральна республіка Німеччина», що може підкреслювати офіційний характер тексту. Обрання відповідного варіанту залежить від стилістичних вимог і комунікативних цілей перекладу [16, с. 203].

У випадках, коли переклад аббревіатури неможливий через відсутність еквівалентів, використовуються методи транскодування, транскрибування або транслітерації. Наприклад, аббревіатура «BMW» (Bayerische Motoren Werke) у перекладі передається як «БМВ», що відповідає фонетичним і орфографічним нормам української мови. Метод транслітерації часто використовується для назв компаній і брендів, що мають глобальне визнання. Іншим прикладом є «Lufthansa», яка зберігає своє написання без змін через високу впізнаваність [5, с. 14–16].

Деякі аббревіатури можуть мати унікальні культурні або юридичні значення, які важко передати без розширеного пояснення. Наприклад, «GmbH» (Gesellschaft mit beschränkter Haftung) зазвичай перекладається як «Товариство з обмеженою відповідальністю» (ТОВ). У юридичних текстах додатково зазначається тип організації для збереження точності термінології. Аналогічно, скорочення «AG» (Aktiengesellschaft) адаптується як «Акціонерне товариство» (АТ), що відображає його функції та правовий статус.

Залишення оригінальної форми аббревіатури стає доцільним, якщо перекладний еквівалент відсутній, а вихідна форма є зрозумілою для цільової аудиторії. Найчастіше цей підхід використовують у текстах, пов'язаних із новітніми технологіями, міжнародними організаціями або вузькоспеціалізованими галузями. Наприклад, скорочення WLAN (Wireless

Local Area Network) залишається без змін у технічних текстах, оскільки є загальновизнаним терміном у багатьох мовах світу [17, с. 187]. Аналогічно, аббревіатура NGO (Non-Governmental Organization) також часто залишається без перекладу в міжнародних документах, щоб уникнути плутанини з місцевими термінами.

Застосування описового перекладу стає необхідним, якщо оригінальна аббревіатура не має усталеного перекладного еквівалента, а контекст вимагає пояснення. Цей метод дозволяє передати смислове навантаження аббревіатури через її розкриття повною формою. Наприклад, аббревіатура DFB (Deutscher Fußball-Bund) може бути перекладена як «Німецький футбольний союз», що забезпечує зрозумілість і точність для українського читача [13, с. 280]. Інший приклад — аббревіатура ECHA (European Chemicals Agency), яка передається як «Європейське агентство хімічних речовин». Описовий переклад особливо корисний для передачі термінів, що пов'язані зі специфічними аспектами культури або організаційної структури.

Систематизація підходів до перекладу аббревіатур дозволяє враховувати особливості тексту і цільової аудиторії, обираючи оптимальний спосіб передачі значення. Наприклад, аббревіатура TÜV (Technischer Überwachungsverein) може бути передана через опис як «Технічна асоціація нагляду», що забезпечує адекватне сприйняття для фахівців у галузі інженерії. Водночас у текстах із високою частотністю використання скорочення TÜV після першого згадування може залишатися без змін для збереження компактності тексту.

Деякі аббревіатури мають транснаціональний характер і вже увійшли до вжитку в різних мовах без адаптації. Наприклад, скорочення FIFA (Fédération Internationale de Football Association) використовується в українській мові у своєму оригінальному вигляді без потреби в поясненнях. Однак у випадках, коли цільова аудиторія не знайома з таким терміном, доцільно додавати його розшифровку. Наприклад, FIFA може бути представлена як «Міжнародна федерація футболу (FIFA)».

Метод описового перекладу особливо актуальний для медичних або юридичних текстів, де необхідно пояснити функції організації чи поняття. Наприклад, абревіатура ЕМА (European Medicines Agency) може бути передана як «Європейське агентство з лікарських засобів», що забезпечує точне розуміння функцій організації. Аналогічно, скорочення WHO (World Health Organization) доцільно перекладати як «Всесвітня організація охорони здоров'я» для збереження точності і зрозумілості.

Таким чином, вибір методу перекладу абревіатури залежить від її типу, контексту використання і цільової аудиторії. Залишення оригінальної форми виправдане у випадках, коли абревіатура є зрозумілою або загальновідомою. Описовий переклад забезпечує смислову точність у текстах із високими вимогами до термінологічної ясності. Використання відповідного методу дозволяє зберегти змістову адекватність тексту і сприяє підвищенню ефективності перекладу.

2.2. Способи адаптації змісту німецьких абревіатур в українській мові.

Повноцінне розуміння скорочених лексичних одиниць можливе за умов наявності ґрунтовних знань про тему тексту, а також у випадку попереднього ознайомлення читача зі скороченнями, використаними у тексті. Ознайомлення з принципами абревіації та закономірностями утворення скорочень значно спрощує процес перекладу таких одиниць [24]. У лінгвістиці часто застосовується термін «розшифрування», під яким розуміють процес встановлення корелята (повної форми скорочення) або ж визначення його значення в конкретному контексті [1, с. 12]. Проте не завжди значення скорочення повністю відповідає значенню його корелята. Це вимагає врахування не лише форми, а й контексту вживання.

Одним із найпоширеніших способів встановлення значення скорочення є аналіз контексту його вживання. У більшості текстів перше використання

скорочення супроводжується його розшифруванням, що дозволяє перекладачеві точно визначити його значення. Наприклад, у німецькій економічній термінології аббревіатура *GK* найчастіше позначає *Gesamtkosten* (загальні витрати). У текстах технічної спрямованості це скорочення може мати зовсім інше значення, наприклад, *Güteklasse* (клас якості) [17, с. 187]. Подібна ситуація спостерігається і зі скороченням *PK*, яке в управлінській сфері використовується для позначення *Personalkosten* (витрати на персонал), а в галузі машинобудування – для *Pferdekraft* (кінські сили).

Контекстуальність є ключовим фактором для правильного розуміння скорочень у тексті. Якщо скорочення зустрічається у тексті без попереднього розшифрування, перекладачеві необхідно повернутися до початкових розділів або знайти додаткові пояснення в довідковій літературі. Такий підхід дозволяє уникнути помилок і забезпечити точність перекладу.

Розуміння специфіки скорочень залежить не лише від знання мови оригіналу, а й від врахування особливостей терміносистеми конкретної галузі. Застосування методів контекстуального аналізу, а також ознайомлення з правилами утворення скорочень у німецькій мові сприяє підвищенню точності перекладу і покращенню якості адаптації тексту для цільової аудиторії [13, с. 280].

Використання словників скорочень є наступним методом розшифрування аббревіатур, який передбачає звернення до спеціалізованих довідкових матеріалів. Цей спосіб здається надійним, проте має певні обмеження. Аббревіатури належать до найдинамічніших елементів лексики, тому словники скорочень втрачають свою актуальність швидше, ніж інші лінгвістичні словники [10, с. 332]. Багато сучасних наукових текстів містять нові аббревіатури, які ще не зафіксовані у словниках. У зв'язку з цим перекладачам важливо визначати галузеву приналежність скорочення, враховуючи контекст, у якому воно вживається.

Для точного перекладу необхідно використовувати білінгвальні загальні та термінологічні словники, а також зважати на те, що одномовні словники часто

пропонують лише пояснення, які не завжди достатні для правильного перекладу. Цей підхід вимагає аналітичного підходу та систематичного використання довідкових матеріалів, що ускладнюється відсутністю універсальних ресурсів [10, с. 332].

Аналіз структури скорочення дозволяє розшифрувати аббревіатури зі складною структурою, які складаються не лише з літер, але й із додаткових символів, таких як крапки чи дефіси. Наприклад, у німецькій мові скорочення *AfA* означає *Absetzung für Abnutzungen* (списання на амортизацію), а *EZL* – *Elektronischer Zahlungsverkehr für Lastschriften* (електронна платіжна система для дебетових транзакцій). Інші приклади включають *RA* (*Ressourcenart*, вид ресурсів), *BAB* (*Betriebsabrechnungsbogen*, відомість виробничого обліку) і *ILV* (*Interne Leistungsverrechnung*, внутрішня бухгалтерська звітність).

Зазначені скорочення утворені з початкових літер багатокomпонентних назв і використовуються для спрощення складної термінології. Такий аналіз особливо ефективний у професійних текстах економічного та технічного спрямування, де точність і лаконічність є ключовими характеристиками. Цей підхід сприяє кращому розумінню специфіки термінів і допомагає уникнути помилок у перекладі [13, с. 280].

Розгляд акронімів, утворених шляхом складання двох основ, виявляє їхню роль у професійному лексиконі німецькомовного економічного і технічного середовища. Наприклад, скорочення *Basis-Koart* (від *Basis-Kostenart*, базові види витрат), *KoBlo* (*Kostenblock*, блок витрат), *ErgMan* (*Ergebnis-Management*, управління результатами), *ResMen* (*Ressourcenmenge*, кількість ресурсів), *KOSA* (*Kostenabweichung*, відхилення від витрат), *Fibu* (*Finanzbuchhaltung*, фінансова бухгалтерія) та *ZinsSa* (*Zinssatz*, процентна ставка) демонструють значну ефективність у спрощенні складних термінів.

Акроніми такого типу зменшують інформаційне навантаження тексту, що робить їх надзвичайно зручними для використання у професійних контекстах. Завдяки цьому подібні скорочення стали невід'ємною частиною лексикону, дозволяючи економити простір у текстах і підвищувати швидкість комунікації.

Використання аналогій є допоміжним методом, що базується на аналізі структури скорочення. Цей підхід часто комбінується з іншими методами і дозволяє визначити приблизне значення скорочення на основі його схожості з уже відомими термінами. Наприклад, у німецькій мові скорочення *Erg.vorg.* може бути розшифровано як *Ergebnisvorgabe* (нормативний результат), *Plankap.* – як *Plankapazität* (планова потужність), а *Preisabw.* – як *Preisabweichung* (відхилення від ціни).

Він особливо ефективний у випадках, коли акронім складається зі зрозумілих елементів, які вказують на зміст терміна. Використання таких скорочень дозволяє значно оптимізувати комунікацію в галузевих текстах і сприяє мовній економії.

Розвиток технологій і зростання інформаційного потоку сприяють активному збільшенню кількості скорочень у мовах світу. Абrevіатури не просто спрощують мовлення, але й виконують функцію повноцінних лексичних одиниць, які інтегруються у мовну систему та стають зрозумілими носіям мови без додаткового розшифрування. Для перекладачів робота зі скороченнями вимагає використання різноманітних методів: аналізу контексту, роботи зі словниками, дослідження структури скорочень і застосування аналогій.

Комплексний підхід до перекладу абrevіатур забезпечує точність і збереження змісту в текстах різних жанрів. Це особливо важливо для професійних сфер, де помилки у використанні або перекладі скорочень можуть призвести до викривлення змісту. Тому систематизація методів розшифрування та перекладу є актуальним завданням сучасної лінгвістики.

2.3. Класифікація перекладацьких стратегій для німецькомовних акронімів та скорочень.

Наукові дослідження вказують на важливість вибору стратегії перекладу аббревіатур, серед яких домінують два підходи: форенізація (очуження) та доместикація (одомашнення). Форенізація передбачає збереження національно-культурного колориту, часто шляхом транскодування, тоді як доместикація спрямована на адаптацію тексту до культури перекладу через заміну аббревіатур на локальні аналоги або використання перифразів із поясненнями [19, с. 30]. Такі стратегії враховують не лише мовні, але й культурні та ідеологічні аспекти, що впливають на сприйняття тексту читачами [43, с. 1576].

Форенізація слугує засобом передачі інформації тексту оригіналу, навіть якщо це призводить до порушення мовних норм перекладу [36, с. 251]. У процесі перекладу особливу увагу приділяють транскодуванню, яке забезпечує графічну або звукову відповідність між мовами оригіналу та перекладу. За допомогою транскодування створюється експресивний ефект: у текстах перекладу слова іноземного походження зазвичай виділяються як «чужі», додаючи позначуваному об'єкту конотацій оригінальності та екзотичності [9, с. 12].

Транслітерація є одним із ключових способів транскодування. Цей метод застосовують, коли аббревіатура передається засобами алфавіту мови перекладу. Наприклад, у німецькому тексті «Die MRT-Untersuchung zeigte keine wesentlichen Abweichungen im Gehirn» («МРТ-дослідження не виявило суттєвих відхилень у мозку») аббревіатура MRT (*Magnetresonanztomographie*) у перекладі залишається незмінною, але пояснення може додаватися залежно від контексту.

Транскрипція також використовується як засіб передачі аббревіатур. Вона спрямована на збереження звукової відповідності між мовами. Наприклад, скорочення KfZ (*Kraftfahrzeug*) може передаватися у перекладі як «КфЗ» або супроводжуватися поясненням «автомобільний транспортний засіб» у випадках, коли потрібне уточнення.

У текстах німецькою мовою аббревіатура MRT (*Magnetresonanztomographie*) відповідає українській аббревіатурі МРТ (*магнітно-резонансна томографія*), що використовується для графічного відображення внутрішніх структур тіла, зокрема мозку. Такий метод дає змогу

оцінити фізіологічний стан пацієнта, виявити можливі патології чи пошкодження, а також визначити їхню природу. Важливо зазначити, що елементи абrevіатур зберігають свою форму та зміст, запозичуючись як єдине ціле. Наприклад, «Die MRT-Aufnahme des Patienten zeigte deutliche Anomalien in der Gehirnstruktur» перекладається як «МРТ-знімок пацієнта виявив чіткі аномалії у структурі мозку» [19, с. 282].

Транслітерування як метод відтворення абrevіатур у перекладі демонструє адаптацію букв оригінальної мови до абетки мови перекладу. У німецьких текстах абrevіатура KW (*Kilowatt*) передається як «кВт», що відповідає українському позначенню одиниці потужності. Наприклад, у фразі «Die KW-Leistung des Motors beträgt 250» вона перекладається як «Потужність двигуна становить 250 кВт».

Транскрипція є ще одним поширеним методом передачі абrevіатур у перекладах. Цей спосіб зберігає звукову форму слів оригінальної мови. Наприклад, абrevіатура LKW (*Lastkraftwagen*), що означає вантажний автомобіль, у тексті перекладається як «ЛКВ», доповнюючись у разі потреби поясненням: «вантажний транспортний засіб».

Різні способи адаптації абrevіатур у перекладах забезпечують точність і зрозумілість тексту для читачів мови перекладу. Наприклад, у медичному контексті абrevіатура Hb (*Hämoglobin*) передається як «Гб» у реченні «Das Hb-Niveau des Patienten liegt unterhalb des Normwerts» – «Рівень Гб у пацієнта нижче норми».

Транскрипція передбачає підбір максимально точного відповідника шляхом передачі звучання слова мови-джерела графемами мови-переймача. Метод дозволяє забезпечити звучання, максимально наближене до оригіналу. У контексті німецьких текстів транскрипція може слугувати ефективним інструментом. Наприклад, «Die Studie zeigt, dass die Anwendung von C-Peptid bei Patienten mit Diabetes Typ 1 die Insulinempfindlichkeit erhöhen kann» перекладається як «Дослідження показує, що застосування С-пептиду у

пацієнтів із діабетом 1-го типу може підвищити чутливість до інсуліну». У цьому випадку аббревіатура C-Peptid передана транскрипцією [31, с. 69].

Основна перевага транскрипції полягає у її стислій формі. Цей метод сприяє збереженню семантичного змісту при мінімальних змінах форми слова. У той же час надмірне використання транскрипції може призводити до зміщення уваги з комунікативного завдання на екзотичний характер терміна, що іноді ускладнює сприйняття тексту [31, с. 69]. У науковій практиці подібні явища найчастіше зустрічаються у технічних та медичних текстах. Наприклад, «Die Werte des HbA1c bei Patienten zeigen eine Verbesserung nach der Behandlung mit Insulinanaloga» – «Рівні HbA1c у пацієнтів покращуються після лікування інсуліновими аналогами». Тут аббревіатура HbA1c зберігає свою форму в українському перекладі.

Транскрипція забезпечує адаптацію іноземних аббревіатур до звукової системи мови-переймача. Наприклад, у фрагменті «Die LVD zeigt eine deutliche Dysfunktion des linken Ventrikels bei Patienten mit Herzinsuffizienz» – «ЛВД вказує на явну дисфункцію лівого шлуночка у пацієнтів із серцевою недостатністю» аббревіатура LVD (*Linksventrikuläre Dysfunktion*) транскрибується як ЛВД.

Транскрибування трактується як метод перекладу, що передбачає передачу звукової форми слова мови оригіналу літерами мови перекладу [19, с. 282]. Наприклад, «Die Anwendung von NGF in der regenerativen Medizin hat neue Horizonte eröffnet» перекладається як «Застосування НГФ у регенеративній медицині відкрило нові горизонти». У цьому випадку аббревіатура NGF (*Nervenwachstumsfaktor*) транскрибується як НГФ.

Змішане транскодування, яке поєднує транскрипцію і транслітерацію, також широко використовується у перекладах. Наприклад, у реченні «Die MRT-Untersuchung zeigte Anzeichen einer Bandscheibenvorwölbung in der Lendenwirbelsäule» переклад звучить як «МРТ-дослідження показало ознаки випинання міжхребцевого диска в поперековому відділі хребта». Тут аббревіатура MRT (*Magnetresonanztomographie*) адаптована шляхом поєднання графічної та звукової передачі.

Адаптивне транскодування забезпечує одночасне відображення фонетичних та орфографічних елементів іншомовних слів. Наприклад, у реченні «Die LVD-Messung zeigte eine linksventrikuläre Dysfunktion mit verminderter Pumpfunktion» використання абрєвіатури LVD (*Linksventrikuläre Dysfunktion*) у перекладі зберігається у вигляді ЛВД із супровідним поясненням. Такий підхід зберігає інформативність і сприяє кращому сприйняттю тексту.

Основною перевагою змішаного транскодування є гнучкість, що дозволяє враховувати як культурні особливості мови перекладу, так і специфіку тексту оригіналу [19, с. 282]. Використання цього методу доречне в медичних, технічних та наукових текстах, де важливо зберегти термінологічну точність і доступність для читача.

Адаптивне транскодування використовується тоді, коли форма слова мови оригіналу пристосовується до фонетичних або граматичних норм мови перекладу [19, с. 282]. Наприклад, «Eine Fertigspritze von 0,5 ml enthält 20.000 IE oder 168,0 Mikrogramm Epoetin alfa» перекладається як «Попередньо заповнений шприц об'ємом 0,5 мл містить 20 000 МО або 168,0 мікрограм епоетину альфа». У цьому прикладі абрєвіатури ml та IE у перекладі набувають форми «мл» і «МО», що відображає їхнє графічне та фонетичне пристосування до української мови.

Застосування адаптивного транскодування сприяє збереженню оригінальної структури терміна, що дозволяє передати не тільки зміст, а й певний стиль тексту. Разом з тим, надмірне використання такого методу може призводити до перенасичення тексту абрєвіатурами, що ускладнює його сприйняття. У подібних випадках доцільно використовувати описові відповідники або комбінувати адаптивне транскодування з іншими методами [31, с. 69].

Нульове транскодування стає актуальним, коли абрєвіатури мови оригіналу запозичуються без змін у їхньому написанні. Наприклад, «Die PCR-Methode wurde für den Nachweis von SARS-CoV-2 verwendet» перекладається як «Метод ПЛР був використаний для виявлення SARS-CoV-2». Абрєвіатура PCR

(*Polymerase-Kettenreaktion*) у перекладі залишається без змін, доповнюючись лише поясненням у тексті, якщо це необхідно для контексту.

Подібний підхід забезпечує збереження автентичності терміна, однак може створювати труднощі для читачів, не знайомих із специфікою тексту. Наприклад, у реченні «*Der Impfstoff basiert auf mRNA-Technologie*» аббревіатура mRNA (*Messenger-RNA*) залишається незмінною, проте у перекладі її супроводжують пояснення: «Вакцина базується на технології мРНК».

Вибір між адаптивним та нульовим транскодуванням залежить від цільової аудиторії перекладу та вимог до точності відтворення термінів. Обидва методи ефективно застосовуються у текстах медичного, технічного та наукового характеру, де важливо враховувати як культурні, так і професійні аспекти.

Стратегія доместикації, або одомашнення, становить адаптацію англійської аббревіатури, тобто надання їй на основі англійськомовного матеріалу рис українського слова [7: 89]. Отже, доместикація – це стратегія зближення тексту до культури мови, якою він перекладається, при цьому може спостерігатися втрата інформації тексту оригіналу.

Експлікація є однією зі стратегій перекладу аббревіатур, яка передбачає розширене пояснення значення терміна, враховуючи особливості мовного і культурного середовища реципієнта [12, с. 10]. Наприклад, у реченні «*Die berechneten Werte: VK kleiner als 5,0 %, KV kleiner als 5,0 %*» експлікація дозволяє передати зміст так: «Розраховані значення: відносне коливання (VK) менше ніж 5,0 %, коефіцієнт варіації (KV) також менше ніж 5,0 %». Аббревіатури VK (*Variationskoeffizient*) і KV (*Koeffizient der Variabilität*) розшифровуються описово для точнішого сприйняття в українському перекладі.

Застосування описового перекладу особливо актуальне у текстах, де точність і зрозумілість мають пріоритетне значення. Наприклад, речення «*Diese Komplikation tritt häufig bei RA auf und führt zu einer Mortalität von 20–30 %*» у перекладі отримує таку форму: «Це ускладнення часто зустрічається при ревматоїдному артриті (РА) і призводить до смертності у 20–30 % випадків». У

цьому прикладі аббревіатура RA (*Rheumatoide Arthritis*) пояснюється описово, що забезпечує її зрозумілість [4, с. 42].

Медичні тексти нерідко передбачають використання експлікації для передачі термінів, які можуть бути малозрозумілими для реципієнтів. Наприклад, у реченні «Die CMV-Infektion bleibt bei vielen subklinisch; in anderen Fällen kann sie zu Fieber, infektiöser Mononukleose oder Pneumonie führen» переклад звучить як: «Цитомегаловірусна (ЦМВ) інфекція у багатьох випадках протікає безсимптомно; у деяких пацієнтів може викликати лихоманку, інфекційний мононуклеоз або пневмонію».

Застосування експлікації сприяє не тільки зрозумілості тексту, але й збагачує його інформативний потенціал. Наприклад, у реченні «Wenn ein Patient zwei spezifische Gene der Dopaminbahn (DAT) und (DRD4) trägt und pränatal Zigarettenrauch ausgesetzt war, steigt das Risiko einer kombinierten Form von ADHS um das 3- bis 9-Fache» переклад може бути адаптований так: «Якщо у пацієнта виявлено два специфічні гени дофамінового шляху (DAT та DRD4) і під час внутрішньоутробного розвитку він піддавався впливу тютюнового диму, ризик розвитку комбінованої форми синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю (СДУГ) зростає у 3–9 разів».

Описовий переклад застосовується як один із найефективніших методів відтворення аббревіатур, особливо коли їх неможливо передати транскрипцією або іншими методами [7, с. 91]. Наприклад, у реченні «Steuererhöhungen und Ausgabenkürzungen in Höhe von 40 Milliarden Euro sind notwendig, um das Haushaltsdefizit auszugleichen, da schwaches Wachstum und Belastungen im Gesundheits- und Sozialsektor zu schlechteren öffentlichen Finanzen führen werden» описовий переклад дозволяє сформулювати наступний текст: «Підвищення податків та скорочення витрат на загальну суму 40 мільярдів євро необхідні для зменшення дефіциту бюджету, оскільки слабке економічне зростання та навантаження на сектор охорони здоров'я та соціальні програми призведуть до погіршення фінансового стану».

Метод описового перекладу часто використовується у сфері медичної термінології. Наприклад, у реченні «Komplikationen wie BSE und Maul- und Klauenseuche haben die Tierhaltung schwer belastet» аббревіатура BSE (*Bovine Spongiforme Enzephalopathie*) перекладається як «губчаста енцефалопатія великої рогатої худоби», що забезпечує повне розкриття її змісту [19, с. 297]. У цьому випадку додаткове пояснення аббревіатури необхідне для уникнення непорозумінь.

Застосування описового перекладу нерідко супроводжується створенням нових скорочень у тексті перекладу. Наприклад, у реченні «Die CMV-Infektion bleibt oft symptomlos, kann jedoch zu Fieber, infektiöser Mononukleose oder Pneumonie führen» переклад виглядає так: «Цитомегаловірусна (ЦМВ) інфекція часто протікає безсимптомно, але може викликати лихоманку, інфекційний мононуклеоз або пневмонію». У цьому випадку використання аббревіатури ЦМВ є адаптованою версією німецького терміна.

Описовий переклад є універсальним інструментом, який дозволяє передати навіть найскладніші аббревіатури, використовуючи зрозумілі та логічні пояснення. У наукових, технічних та медичних текстах застосування описового методу допомагає уникнути непорозумінь, сприяючи адекватному сприйняттю термінології аудиторією мови перекладу.

Третім підходом до перекладу аббревіатур є створення нових скорочень на основі відповідних термінів у мові перекладу. Наприклад, у реченні «Die Umkehrtranskription – die Umwandlung von RNA in DNA – wird nur von bestimmten Viren wie dem HI-Virus durchgeführt» переклад виглядає так: «Зворотна транскрипція – перетворення РНК у ДНК – здійснюється лише певними вірусами, такими як ВІЛ». У цьому випадку аббревіатура HI-Virus (*Human Immunodeficiency Virus*) адаптована як ВІЛ (*Вірус імунодефіциту людини*) [7, с. 91].

Створення неологізмів є одним із найзручніших способів передати зміст оригінальної аббревіатури. Наприклад, у реченні «Die Teststrategie umfasste TPI und die Nutzung von PSA» переклад може бути таким: «Стратегія тестування

включала ТІТ (тестування, ізоляція, трасування) і використання ПСА (персональних захисних засобів)». Новостворені акроніми ТІТ і ПСА доповнюються поясненням, що дозволяє уникнути втрати інформації під час перекладу [19, с. 297].

У наукових і медичних текстах неологізми часто створюються для позначення понять, які важко передати іншими способами. Наприклад, у реченні «Die ADHS-Risiken steigen bei genetischer Prädisposition und pränataler Nikotinbelastung deutlich an» переклад виглядає так: «Ризики СДУГ (синдрому дефіциту уваги з гіперактивністю) значно зростають за наявності генетичної схильності та впливу нікотину під час вагітності».

Процес створення нових абревіатур враховує фонетичну зручність, естетичність і традиції перекладу. Наприклад, у реченні «Die kognitive Verhaltenstherapie (CBT) hat signifikante Vorteile bei der Behandlung von Abhängigkeit gezeigt» у перекладі вживається КПТ (*когнітивно-поведінкова терапія*), що відображає значення оригінальної абревіатури.

Кожен із методів перекладу абревіатур має свої переваги та обмеження. Вибір стратегії залежить від типу тексту, вимог до перекладу та особливостей цільової аудиторії. Використання неологізмів дозволяє не тільки адаптувати терміни, а й забезпечити їх легке сприйняття, враховуючи лінгвістичні традиції та специфіку мови перекладу [19, с. 297].

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКИХ АБРЕВІАТУР

3.1. Переклад суспільно-політичних німецьких абревіатур у ЗМІ.

У текстах суспільно-політичного спрямування, представлених на офіційному сайті ООН Німеччини, ідентифіковано 522 скорочення, серед яких 508 складають абревіатури та спеціальні знаки. Вибірка охоплює 112 акронімів, що виділені як окрема категорія аналізу. Загальна кількість абревіатур, включаючи алфавітні, графічні, змішані, латинські, тавтологічні скорочення та спеціальні знаки, становить 395 одиниць.

Наприклад, у звітах зустрічаються такі алфавітні скорочення, як **WHO** (*Weltgesundheitsorganisation* – Всесвітня організація охорони здоров'я), що в перекладі українською передається як ВООЗ, або **UNHCR** (*Hochkommissariat der Vereinten Nationen für Flüchtlinge* – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців), що адаптується як УВКБ ООН.

Таблиця 3.1

Типи абревіатур та їх відсоткове співвідношення

Типи абревіатур	Кількість абревіатур	Відсоток від загальної кількості
Алфавітні	302	76%
Графічні	39	10%
Змішані	31	8%
Латинські	11	3%
Спеціальні знаки	11	3%
Усього	395	100%

У досліджених текстах спостерігається значна частка алфавітних абревіатур. Наприклад, **RKI** (*Robert-Koch-Institut*) є типовим представником цього виду скорочень, що часто вживається у німецьких звітах з питань охорони

здоров'я. Графічні скорочення включають такі приклади, як **z. B.** (*zum Beispiel* – наприклад) або **u. a.** (*unter anderem* – серед іншого).

Змішані абревіатури, такі як **BMWi** (*Bundesministerium für Wirtschaft und Energie* – Федеральне міністерство економіки та енергетики), поєднують у собі елементи різних слів і дозволяють стисло передати значення складних термінів. Латинські скорочення, наприклад **et al.** (*et alii* – та інші), зберігають свою актуальність у наукових та офіційних текстах.

У тексті також зафіксовано використання спеціальних знаків, таких як % (відсоток) або € (євро), які належать до окремого типу абревіатур. Наприклад, у звіті зустрічається фраза: «Die Arbeitslosenquote stieg um 2 %», що в перекладі означає: «Рівень безробіття зріс на 2 %».

На діаграмі (рис. 3.1), відображено кількісне співвідношення різних типів абревіатур, ідентифікованих у текстах. Алфавітні скорочення займають домінуюче місце, тоді як частка графічних, змішаних і латинських скорочень залишається незначною.

Рис. 3.1 Відсоткове співвідношення типів абревіатур

У суспільно-політичному дискурсі найбільше використовуються абревіатури, що підтверджує їхню важливість для оптимізації текстів. Серед

розглянутих скорочень значну частину складають назви установ і організацій, які активно функціонують на території Німеччини. Наприклад, скорочення **BMZ** (*Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung* – Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку) або **ВКА** (*Bundeskriminalamt* – Федеральне кримінальне управління) є типовими прикладами.

Найчастіше абрєвіатури застосовуються для позначення назв міжнародних організацій, конференцій та офіційних установ інших держав. Наприклад, **UNESCO** (*Organisation der Vereinten Nationen für Erziehung, Wissenschaft und Kultur* – Організація ООН з питань освіти, науки і культури) або **ILO** (*Internationale Arbeitsorganisation* – Міжнародна організація праці) входять до переліку.

Окрім установ, абрєвіатури широко використовуються для скорочення назв ключових документів, програм та ініціатив. Наприклад, **EEAS** (*Europäischer Auswärtiger Dienst* – Європейська служба зовнішніх дій) або **GASP** (*Gemeinsame Außen- und Sicherheitspolitik* – Спільна зовнішня та безпекова політика ЄС).

Серед усіх категорій найбільшу кількість становлять абрєвіатури, пов'язані із загальною суспільно-політичною лексикою. Ця група нараховує 146 скорочень і включає, наприклад, такі терміни, як **SPD** (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands* – Соціал-демократична партія Німеччини) або **CDU** (*Christlich Demokratische Union Deutschlands* – Християнсько-демократичний союз Німеччини).

Діаграма демонструє, що алфавітні абрєвіатури займають домінуюче місце, становлячи 76% від загальної кількості скорочень. Графічні скорочення, наприклад, **z. B.** (*zum Beispiel* – наприклад), складають 10%. Змішані, як-от **BMWі** (*Bundesministerium für Wirtschaft und Energie* – Федеральне міністерство економіки та енергетики), охоплюють 8%, а латинські, такі як **et al.** (*et alii* – та інші), разом із спеціальними знаками по 3% кожна.

Використання абревіатур у текстах суспільно-політичного спрямування не лише спрощує сприйняття інформації, але й дозволяє оптимізувати обсяг тексту. Для точного перекладу абревіатур необхідно враховувати їхні культурні та мовні особливості, а також прагнення до зручності сприйняття цільовою аудиторією.

Аналіз текстів суспільно-політичного спрямування свідчить про широку тематику абревіатур, які передають терміни і словосполучення для обговорення суспільних питань. Наприклад, серед німецькомовних скорочень зустрічаються такі, як **WS** (*Wintersemester* – зимовий семестр), **eKom** (*elektronischer Kommerz* – електронна комерція), **HöTech** (*Hochtechnologie* – високі технології) та **ÜM** (*Überwachung und Bewertung* – моніторинг і оцінка). Використання цих абревіатур свідчить про міждисциплінарність текстів та їхню орієнтацію на точну і стисло передачу інформації.

У дослідженні було виокремлено п'ять основних способів відтворення абревіатур, що підтверджується роботами А. Прокопенка, Т. Ніколаєвої та Н. Мельник. Серед них виділяються еквівалентний переклад, транскодування (транслітерація, транскрипція або змішане), повний переклад, експлікація, а також запозичення. Наприклад, скорочення **BMEL** (*Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft* – Федеральне міністерство продовольства і сільського господарства) відтворюється еквівалентним перекладом як ФМПСГ.

У процесі дослідження також було визначено доцільність виокремлення змішаного транскодування, яке поєднує елементи транслітерації та транскрипції. Це можна проілюструвати на прикладі скорочення **BIBB** (*Bundesinstitut für Berufsbildung* – Федеральний інститут професійної освіти), яке перекладається змішаним методом як БІПП.

Для аналізу було обрано 389 абревіатур, які перекладалися різними способами. Результати, представлені у таблиці, відображають відсоткове співвідношення використаних підходів. Зокрема, повний переклад застосовувався у 47% випадків, еквівалентний переклад – у 37%, а запозичення

– у 6%. Рідше використовувались транскодування (транслітерація – 4,5%, транскрипція – 0,5%, змішане – 0,5%) та експлікація (4,5%).

Таблиця 3.2

Способи перекладу абrevіатур

Спосіб перекладу	Кількість перекладів	Відсоток від загальної кількості
Еквівалентний переклад	247	37%
Транскодування		
- транслітерація	30	4,5%
- транскрипція	3	0,5%
- змішане	4	0,5%
Повний переклад	318	47%
Дескриптивний / експлікація	31	4,5%
Запозичення	39	6%
Всього	672	100%

Розподіл способів перекладу абrevіатур демонструє багатогранність підходів до їхньої адаптації. Найчастіше використовуються повний переклад та еквівалентний метод, що сприяє зрозумілості для реципієнта. Рідше застосовуються транскрипція та експлікація, які потребують більшого

контексту для адекватного відтворення. Відсотковий розподіл представлено на рис. 3.2.

Рис. 3.2 Відсоткове співвідношення типів перекладу

Тексти суспільно-політичної тематики часто містять аббревіатури, які у процесі перекладу відтворюються різними способами. Еквівалентний переклад, запозичення та транскодування нерідко поєднуються з повним або дескриптивним перекладом вихідного словосполучення. Як приклад, можна навести німецьку аббревіатуру **ВКА** (*Bundeskriminalamt*), яка в українському тексті перекладається як БКВ (*Бюро кримінальної влади*). У цьому випадку використовуються як еквівалентний переклад, так і повна розшифровка терміна.

Інколи у текстах переклад аббревіатури може бути представлений лише у вигляді повного або описового перекладу. Наприклад, термін **KfW** (*Kreditanstalt für Wiederaufbau* – Кредитна установа для відбудови) передається повністю, без створення скороченого варіанту в мові перекладу. Такий підхід виправданий у випадках, коли аббревіатура в мові перекладу може викликати труднощі у сприйнятті, або ж повний переклад забезпечує точніше розуміння.

Аналіз текстів показав, що дескриптивний переклад є менш поширеним у порівнянні з повним перекладом, але застосовується у випадках, коли повний переклад не дає змоги адекватно передати значення аббревіатури. Наприклад, скорочення **ТНВ** (*Technisches Hilfswerk*) перекладається як *Технічна допоміжна служба*, при цьому аббревіатура в українському тексті може бути відсутньою через відсутність її вживання у відповідному контексті.

Згідно зі статистикою, найбільш поширеним є повний переклад, який застосовується у 47% випадків. Еквівалентний переклад використовується у 37% текстів, тоді як транскодування (зокрема транслітерація та транскрипція) та дескриптивний переклад мають значно меншу частку, становлячи відповідно 5,5% і 4,5%. Запозичення застосовуються у 6% випадків.

Таблиця 3.3

Використання способів перекладу

Спосіб перекладу	Кількість	Відсоток
Еквівалентний переклад	247	37%
Транскодування	37	5,5%
Повний переклад	318	47%
Дескриптивний переклад	31	4,5%
Запозичення	39	6%
Разом	672	100%

Результати дослідження підтверджують доцільність вибору перекладацького підходу залежно від контексту. Візуалізуємо результати на діаграмі 3.3.

Рис. 3.1 Відсоткове співвідношення перекладацьких трансформацій

Найбільш ефективним залишається повний переклад, тоді як дескриптивний підхід та запозичення виконують додаткову функцію, спрямовану на забезпечення точності й доступності інформації. У разі потреби

уніфікації перекладених абревіатур доцільно враховувати традиції їх відтворення в інших мовах та сферу застосування

Текст перекладу суспільно-політичних документів часто демонструє поєднання різних підходів, які забезпечують точність і зрозумілість для читача. Одним із таких є комбінація еквівалентного і повного перекладу, що особливо поширено для алфавітних та змішаних абревіатур. Вибір стратегії залежить від наявності дешифрування абревіатури у вихідному тексті. Наприклад, у німецькому тексті скорочення **GKV** (*Gesetzliche Krankenversicherung*) у перекладі українською передається як *Обов'язкове медичне страхування (ОМС)*. Ця схема дозволяє читачеві з легкістю асоціювати скорочення із відповідним поняттям.

У деяких випадках зустрічаються скорочення, для яких немає розшифровки в оригіналі, що створює труднощі для перекладача. Такі абревіатури, як **PKV** (*Private Krankenversicherung*), вимагають аналізу контексту або звернення до довідкових джерел для визначення точного значення. У перекладі використовують повну назву: *Приватне медичне страхування*, без створення скороченого варіанта.

Для відображення підходу до перекладу можна навести дві основні схеми:

1. *Абревіатура* → *повний переклад*: скорочення у тексті перекладається розгорнуто, наприклад:

Оригінал: «Die PKV ist eine Ergänzung zur GKV, die vor allem für Beamte wichtig ist».

Переклад: Приватне медичне страхування (ПКС) доповнює обов'язкове медичне страхування, яке особливо важливе для держслужбовців.

2. *Словосполучення* → *скорочений переклад*: повна назва установи чи терміна супроводжується скороченням у тексті перекладу, наприклад:

Оригінал: «Das Gesetz zur Regelung der Wohnungswirtschaft (GWW) fördert die Entwicklung von Wohnungsgenossenschaften».

Переклад: Закон про регулювання житлового господарства (ЗРЖГ) сприяє розвитку житлових кооперативів.

Комбінація повного та еквівалентного перекладу є найефективнішою стратегією для передачі змісту абревіатур. Такий підхід мінімізує ризик неправильного тлумачення, одночасно забезпечуючи розуміння специфічних термінів. У випадках відсутності розшифровки абревіатури перекладачеві доводиться використовувати додаткові ресурси, що ускладнює процес, але гарантує точність перекладу

У текстах офіційних документів та звітів зустрічаються випадки, коли менш поширена абревіатура містить у своєму складі загальновідому, яку зазвичай перекладають еквівалентним або іншим методом без повного розшифрування. Найчастіше така ситуація виникає у текстах, що стосуються структурних підрозділів міжнародних організацій, наприклад Організації Об'єднаних Націй. У німецьких документах зустрічається скорочення **UNO** (*United Nations Organization*), яке у перекладі українською передається як *ООН*. Разом із тим, менш відома абревіатура, наприклад **UN-KRK** (*Klimarahmenkonvention der Vereinten Nationen*), у перекладі відтворюється повним варіантом – *Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН)*.

Аналіз перекладів продемонстрував, що часто одна й та сама абревіатура може мати кілька варіантів перекладу, залежно від контексту. Наприклад, скорочення **INFF** (*Integrierte Nationale Finanzierungsrahmen*) в одному документі перекладається як *Комплексна національна фінансова система (КНФС)*, а в іншому – як *Національна рамкова програма фінансування (НРПФ)*. В оригінальному тексті використовується словосполучення, яке створює основу для відповідної абревіатури, що, залежно від контексту, може перекладатися різними способами.

Приклади перекладів

Оригінал: «Die Modellrahmen der Integrierten Nationalen Finanzierungsrahmen (INFF) werden auf die nationalen und subnationalen Reformprozesse fokussiert sein..».

Переклад: Модель комплексної національної фінансової системи (КНФС) буде спрямована на реформи на національному та регіональному рівнях....

Оригінал: «Ein zentrales Ziel des Programms ist die Förderung der Entwicklung von Integrierten Nationalen Finanzierungsrahmen (INFF)..».

Переклад: *Основною метою програми є сприяння створенню національних рамкових програм фінансування (НРПФ)...*

Подібні випадки свідчать про важливість аналізу контексту та застосування гнучкого підходу до перекладу аббревіатур. Використання повного або дескриптивного перекладу у поєднанні з еквівалентом є оптимальним рішенням для збереження змісту і забезпечення зрозумілості для читача. Крім того, варто враховувати, що переклад може варіюватися залежно від сфери використання та аудиторії, до якої адресований текст.

При перекладі термінології, що містить менш відомі аббревіатури, часто виникають ситуації, коли такі скорочення включають складники, що вже є поширеними й відомими. У таких випадках їх зазвичай перекладають без дешифрування або шляхом еквівалентного перекладу. Подібна ситуація характерна для текстів, що стосуються підрозділів міжнародних організацій, таких як ООН. Наприклад, у німецьких текстах зустрічається скорочення UNFCCC (*Klimarahmenkonvention der Vereinten Nationen*), яке у перекладі українською передається як *Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН)*. Елемент UN, що є частиною цієї аббревіатури, вживається в перекладі еквівалентно як *ООН*, без додаткового пояснення.

Важливо зазначити, що невідповідності у перекладах часто створюють труднощі для реципієнтів текстів. Наприклад, INFF (*Integrierte Nationale Finanzierungsrahmen*) в одному тексті перекладається як *Національна інтегрована фінансова програма (НІФП)*, а в іншому – як *Національна рамкова програма фінансування (НРПФ)*. Різниця у підходах до перекладу створює складнощі у сприйнятті, особливо для тих, хто не має доступу до вихідних текстів.

Приклад перекладу

Оригінал: «Die Klimarahmenkonvention der Vereinten Nationen (UNFCCC) unterstützt Maßnahmen zur Bekämpfung des Klimawandels».

Переклад: *Рамкова конвенція ООН про зміну клімату (РКЗК ООН) підтримує заходи з боротьби зі змінами клімату.*

Оригінал: «Die Integrierten Nationalen Finanzierungsrahmen (INFF) dienen als Werkzeug zur Optimierung der Finanzierungsstrategien».

Переклад: *Національні інтегровані фінансові програми (НІФП) слугують інструментом для оптимізації фінансових стратегій.*

Різні варіанти перекладу тієї самої аббревіатури в рамках одного тематичного контексту створюють додаткове навантаження для розуміння тексту. Наприклад, у документі 2020 року **GBV** (*geschlechtsbasierte Gewalt*) перекладається як *гендерно зумовлене насильство (ГЗН)*, тоді як у попередньому документі 2018 року те саме скорочення передано як *гендерно обумовлене насильство (ГОН)*. Застосування різних варіантів транслітерації та перекладу призводить до плутанини, унеможливаючи чітке розуміння значення скорочення без додаткових пояснень.

При перекладі аббревіатур, які в текстах оригіналу не супроводжуються дешифровкою або поясненням, можуть виникати значні труднощі. Подібні випадки змушують перекладача звертатися до додаткових джерел для з'ясування контексту та значення скорочень. Наприклад, у німецьких текстах зустрічаються аббревіатури, що позначають міжнародні конференції чи саміти: **Rio+20** та **Cairo+20**. Перший скорочений термін стосується Конференції ООН зі сталого розвитку (*Konferenz der Vereinten Nationen über nachhaltige Entwicklung*), відомої як Саміт Землі 2012 року, яка відбулася в Ріо-де-Жанейро. Другий пов'язаний із Міжнародною конференцією з народонаселення та розвитку (*Internationale Konferenz der Vereinten Nationen über Bevölkerung und Entwicklung*), яка відбулася у Каїрі.

Використання лише транслітерації чи еквівалентного перекладу, наприклад, *Rio+20* → *Pio+20*, не забезпечує необхідного розуміння скорочення. Зазвичай тексту потрібне пояснення або повний переклад. Для прикладу:

Оригінал: «Beide Konferenzen, Rio+20 und Cairo+20, haben die Bedeutung dieser Verbindungen bekräftigt».

Переклад: *Конференція ООН зі сталого розвитку (Саміт Землі 2012, Rio+20) та Міжнародна конференція з народонаселення і розвитку (Каїр+20) підтвердили важливість цих зв'язків.*

Цей варіант передбачає не лише переклад скорочення, але й його розшифровку з поясненням. Таким чином, реципієнт отримує як змістовну інформацію, так і зрозумілий еквівалент терміна.

У випадках, коли скорочення має альтернативну назву, доцільно вказувати обидва варіанти. Наприклад, для **Rio+20** можна додати уточнення, що це Саміт Землі 2012 року. Для **Cairo+20** варто підкреслити, що йдеться про міжнародну конференцію ООН. Такий підхід зменшує ризик неправильного тлумачення та забезпечує точність перекладу.

Оригінал: «Rio+20 hat ein klares Ziel formuliert: die nachhaltige Entwicklung global zu fördern».

Переклад: *Саміт Землі 2012 (Конференція ООН зі сталого розвитку, Rio+20) чітко сформулював мету – сприяти глобальному сталому розвитку..*

Надання розширеної інформації про скорочення забезпечує точність і коректність перекладу, особливо у суспільно-політичному дискурсі. Урахування контексту, використання додаткових джерел і подання повного перекладу є запорукою якісного перекладу аббревіатур.

Для ефективного перекладу аббревіатур важливо забезпечити їх зрозумілість та інформативність. Використання дескриптивного перекладу разом із поясненням або скороченим варіантом є одним із оптимальних рішень. Наприклад, у текстах німецькою мовою часто зустрічаються складні алфавітні аббревіатури, які потребують адаптації.

Приклад із німецького тексту

Оригінал: «Diese Unterstützung wird in Form eines vierjährigen Kredits von 15 Millionen EUR an die BfA im Rahmen der Handels- und Kooperationsvereinbarung (TCA) zwischen der EU und der Ukraine bereitgestellt».

Переклад: *Ця допомога надається у вигляді кредиту строком на чотири роки обсягом 15 мільйонів євро, який буде виділено БФА в межах Торговельної та коопераційної угоди між ЄС і Україною (ТКА Україна-ЄС)..*

Використана аббревіатура **ТСА** (Trade and Cooperation Agreement) у перекладі отримала відповідний повний опис та скорочений еквівалент українською мовою – **ТКА Україна-ЄС**. Подібний підхід забезпечує точність передачі інформації та створює зрозумілий скорочений варіант для подальшого використання у тексті.

Абревіатури на кшталт **EUR** та **EU**, які є загальновідомими, перекладати не потрібно. Вони відтворюються еквівалентно – **євро** та **ЄС**. Інша аббревіатура – **BfA** (Bundesagentur für Arbeit), яка була адаптована транскодуванням, не потребує додаткового перекладу через її чітке згадування в попередніх реченнях.

Для таких випадків оптимальним підходом є схематичний порядок:

1. *Словосполучення (аббревіатура)*
2. *Повний або описовий переклад (скорочений переклад)*

Якщо в тексті зустрічаються аббревіатури без дешифровки, перекладач має звернутися до додаткових джерел. Наприклад, у випадку **ТСА**, використання описового перекладу «Торговельна та коопераційна угода між ЄС і Україною» дозволяє надати чітке уявлення про природу угоди.

Приклад коректного перекладу

Оригінал: «Die TCA zwischen der EU und der Ukraine bietet eine Reihe von Vorteilen, darunter Marktzugang und Investitionsschutz».

Переклад: *Торговельна та коопераційна угода між ЄС і Україною (ТКА Україна-ЄС) пропонує низку переваг, зокрема доступ до ринків та захист інвестицій..*

Таким чином, точний та зрозумілий переклад німецьких аббревіатур сприяє зручності сприйняття тексту та зменшує ризик непорозумінь у читачів.

При перекладі текстів з німецькими аббревіатурами важливо забезпечити точність та зрозумілість для читача. У деяких випадках використання

скорочених форм перекладу може бути доречним, проте не завжди це є необхідністю.

Оригінал: «Entwicklung und Kontextualisierung eines umfassenden Kommunikationspakets einschließlich Information, Bildung und Kommunikation (IBK)-Materialien...» (BMZ 12).

Переклад: *Розробка та адаптація з урахуванням місцевих особливостей комплексу комунікаційних матеріалів, включаючи інформаційно-освітні матеріали...*

У даному прикладі аббревіатура **ІВК** (Information, Bildung und Kommunikation) отримала повний переклад у тексті. Запропоноване скорочення «інфоосвіта» може використовуватися далі у тексті для стислості.

Оригінал: «CtC-Clubs im Leonard-Cheshire-Disability-Projekt «Bildung für Mädchen mit Behinderungen in Kenia» umfassen Kinder mit und ohne Behinderungen...» (UN Women 34).

Переклад: *Клуби «Діти для дітей» у проєкті Леонарда Чешіра «Освіта для дівчаток з інвалідністю в Кенії» включають дітей з інвалідністю та без неї....*

Абревіатура **CtC** (Child-to-Child) перекладена дескриптивно як «Клуби «Діти для дітей»». Скорочення у перекладі не потребує адаптації, оскільки сама назва достатньо пояснює зміст.

Оригінал: «Mehr als 350 Teilnehmer absolvierten eine eintägige Schulung im Rahmen der Bauernfeldschule (BFS)...» (UN Ukraine 19).

Переклад: *Понад 350 учасників завершили одноденне навчання у рамках «Польової школи фермерів»...*

Абревіатура **BFS** (Bauernfeldschule) була адаптована через повний переклад словосполучення. Додаткове скорочення у перекладі не потрібне.

Дескриптивний переклад є доцільним у випадках, коли необхідно зберегти повний зміст скорочення.

Скорочений переклад виправданий у випадках, коли аббревіатура часто використовується в тексті і її значення легко зрозуміле з контексту.

Уникнення перекладу скорочення можливе за умови, що текст супроводжується повним описом у першому згадуванні.

Приклад уточнення

Оригінал: «Das IEK-System wird als eine Schlüsselkomponente für die nachhaltige Entwicklung betrachtet...»

Переклад: *Система ІЕК (інформаційно-екологічні комунікації) вважається ключовим компонентом сталого розвитку...*

Таким чином, залежно від контексту, можна адаптувати переклад для спрощення сприйняття інформації.

Переклади суспільно-політичних текстів часто включають одночасне використання описового і повного перекладів для словосполучень та аббревіатур. Така практика нерідко призводить до надлишковості та ускладнює розуміння інформації, особливо для нефахової аудиторії.

Оригінал: «Mit Unterstützung der WHO und anderer Partner hat die ukrainische Regierung einen Nationalen Pandemiepräventionsplan (NPPP) entwickelt, um das Gesundheitssystem auf die Prävention, Abschwächung und Bekämpfung von Ausbruchsrisiken vorzubereiten» (ООНА 6).

Переклад: За підтримки ВООЗ та інших партнерів уряд України розробив Національний план протиепідемічних заходів (НППЗ), що забезпечує готовність системи охорони здоров'я до запобігання, мінімізації та протидії ризику спалаху захворювань

Еквівалентна алфавітна аббревіатура «НППЗ» була використана для заміни дублювання повного перекладу, що значно спрощує текст і покращує його читабельність.

Оригінал: «Dieses Update konzentriert sich auf die wichtigsten Entwicklungen im Bereich der Menschenrechte in der Ukraine, einschließlich in von bewaffneten Gruppen kontrollierten Gebieten (BGKG) und in der Autonomen Republik Krim...» (ООНЧР, Update 1).

Переклад: Оновлення стосується ключових змін у сфері прав людини в Україні, включно з територіями, що перебувають під контролем озброєних груп (ТКОГ), та Автономною Республікою Крим

Використання звукового акроніму «ТКОГ» для відтворення скорочення «BGKG» дозволяє зекономити письмовий простір у подальшому тексті, зберігаючи точність.

Змішані аббревіатури, як-от «2019-nCoV» або «COVID-19», потребують адаптації залежно від контексту. У загальноосвітніх текстах їх варто замінювати на спрощені терміни, наприклад, «коронавірусна інфекція», тоді як у спеціалізованих звітах рекомендовано залишати усталені скорочення.

Пропозиція використовувати українські еквіваленти для міжнародних аббревіатур вимагає створення єдиних стандартів. Глосарії сприятимуть забезпеченню узгодженості термінів у межах одного тексту чи навіть у ширшому дискурсі.

Використання скорочень у перекладах суспільно-політичних текстів часто супроводжується різними підходами до їхньої адаптації. Розглянемо приклади з німецькими аббревіатурами, які демонструють важливість узгодженого використання термінів і перекладів.

Оригінал: «Stärkung der Infektionsprävention und -kontrolle (IPK), einschließlich der Verabschiedung von IPK-Regelungen und deren Umsetzung in den für COVID-19 vorgesehenen Krankenhäusern sowie der Einrichtung von IPK-Programmen» (ОСНА 11).

Переклад: «Посилення запобігання поширенню інфекційних захворювань та контролю за ними (ЗРІЗК), зокрема затвердження положень ЗРІЗК, впровадження їх у лікарнях, призначених для лікування пацієнтів із COVID-19, створення програм ЗРІЗК».

Абревіатура «ІПК» отримала еквівалент «ЗРІЗК», що забезпечує зручність у використанні скорочень у подальшому тексті та спрощує сприйняття.

Оригінал: «Befürwortung der Erklärung zu sicheren Schulen (ESS) und des Ansatzes der konfliktsensiblen Bildung (KSB)» (Humanitarian 41).

Переклад: «Сприяння підписанню Декларації про безпеку шкіл (ДБШ) та підтримка підходу до освіти, чутливої до конфліктів (ОЧК)»

Для «Erklärung zu sicheren Schulen» (ESS) повний переклад у вигляді «Декларація про безпеку шкіл» залишено без скорочення, враховуючи лаконічність оригінального словосполучення. Для другої аббревіатури – «конфліктно чутлива освіта» – використано адаптоване скорочення «ОЧК».

У перекладах варто уникати дублювання скорочень і повних перекладів, якщо це не має практичного сенсу. Для прикладу, в реченнях з алфавітними аббревіатурами як «ESS» і «KSB» важливо зберігати сталість термінів у межах усього тексту, що мінімізує ризики неправильного тлумачення.

Застосування алфавітних аббревіатур у перекладах суспільно-політичних текстів сприяє оптимізації комунікації. Узгодженість у підходах до перекладу сприяє збереженню змістовності та зручності сприйняття.

Орієнтація на офіційні джерела відіграє ключову роль у виборі перекладу суспільно-політичної термінології та аббревіатур. Наприклад, офіційний сайт Міністерства освіти і науки України пропонує переклад «Deklaration für sichere Schulen» як «Декларація про безпеку шкіл». Цей варіант перекладу можна вважати єдино правильним для використання в україномовних текстах, що забезпечує узгодженість термінології.

Інше словосполучення, наприклад «Konfliktsensible Bildung (KSB)», передано в українському тексті як «освіта з урахуванням особливостей конфлікту». Такий дескриптивний переклад є досить громіздким для повторного використання. Для оптимізації пропонується адаптоване скорочення – «ОСОК», що відображає зміст і зручне для використання. Це скорочення створено як еквівалентне силабічне скорочення, що спрощує сприйняття тексту.

Проблема омонімії аббревіатур проявляється у таких прикладах.

Оригінал: «... die überwältigende Unterstützung von Eltern (89 Prozent) und Lehrern (92 Prozent) für die Einführung einer umfassenden Sexualerziehung (CSE))» (UN Ukraine, Ergebnisse 24).

Переклад: «Переважна більшість батьків (89%) і вчителів (92%) підтримують запровадження комплексної сексуальної освіти»

У цьому прикладі аббревіатура «CSE» стосується «комплексної сексуальної освіти». Використання скорочення «КСО» (комплексна сексуальна освіта) допомагає уникнути плутанини. В іншому контексті, наприклад «KSB», використовується «ОСОК» (освіта з урахуванням особливостей конфлікту). Такий підхід до перекладу дозволяє зберегти семантичну чіткість і уникнути омонімії

Транскодування доцільне у випадках, коли потенційний реципієнт володіє німецькою мовою. Наприклад, у тексті з аббревіатурою «IPK» (Infektionsprävention und -kontrolle) варто залишити оригінальне скорочення, додавши до нього дешифровку під час першого згадування. Це забезпечить зручність використання скорочення у подальшому тексті.

В цьому випадку доцільним було б застосування однакових перекладів для одних і тих самих аббревіатур, узгоджених з офіційними джерелами. Також скорочення громіздких словосполучень шляхом створення адаптованих еквівалентів, як-от «ОСОК» чи «КСО». І забезпечення дешифровки аббревіатур під час першого згадування з можливістю їх скороченого використання надалі.

Такий підхід до перекладу суспільно-політичних текстів підвищує точність і зручність сприйняття, забезпечуючи при цьому відповідність вимогам до наукового стилю.

Транскодування, як спосіб перекладу аббревіатур, найчастіше застосовується для акронімів, які мають звучну форму, що нагадує окреме слово. У випадку звичайних алфавітних аббревіатур цей метод використовують рідше. Наприклад:

Оригінал: «Nach dem jüngsten thematischen Bericht der Sonderbeobachtungsmission der OSZE (SMM) in der Ukraine, veröffentlicht im Februar 2017..». (UN Jugend 66).

Переклад: «Згідно з останнім тематичним звітом Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ (СММ) в Україні, опублікованим у лютому 2017 року».

Транслітерація англійської аббревіатури «SMM» в українськомовний варіант «СММ» не створює перекладацьких складнощів. Однак в інших випадках англійські аббревіатури можуть бути запозиченнями з інших мов, що вимагає додаткового аналізу.

Оригінал: «Die größten Arbeitnehmerorganisationen wie der Unabhängige Gewerkschaftsbund der Ukraine (NPGU) und der Gewerkschaftsbund der Ukraine (GPU) überwachten die Einhaltung der Arbeitsrechte während der Pandemie..». (UN Ukraine, Bewertung 94).

Переклад: «Найбільші організації працівників, такі як Незалежна профспілка гірників України (НПГУ) і Федерація профспілок України (ФПУ), здійснювали контроль за дотриманням прав працівників під час пандемії».

У наведеному прикладі аббревіатури «NPGU» та «GPU» є транслітерацією з українських скорочень «НПГУ» та «ФПУ», які використовуються у міжнародному контексті. Цей випадок демонструє, як українськомовні скорочення набувають іншомовного вигляду для використання у текстах міжнародного дискурсу.

У випадках, коли іноземна аббревіатура є запозиченням з української мови, доцільно відтворювати її у перекладі у вихідному вигляді, зберігаючи автентичність. Включення розшифровки у першому згадуванні підвищує зрозумілість тексту для реципієнта. Використання транслітерації виправдане, коли аббревіатура є частиною загальновідомої термінології або має поширення у цільовій мові.

Рекомендації щодо використання

1. Уникати механічного переносу іноземних аббревіатур без розгляду їхнього походження.
2. Використовувати транслітерацію лише тоді, коли це сприяє збереженню точності терміна.

3. Враховувати фонетичні та графічні особливості цільової мови, адаптуючи абрєвіатури для спрощення їх подальшого використання у тексті.

Застосування таких підходів сприяє формуванню зрозумілого та професійного тексту, адаптованого до потреб цільової аудиторії.

Відтворення абрєвіатур іншомовного походження або запозичень потребує ретельного аналізу контексту та доступу до додаткових джерел інформації. Важливість дешифровки у таких випадках є ключовою, оскільки вона забезпечує точність і коректність перекладу. У відсутності пояснень, перекладачеві доводиться покладатися на аналіз тексту та наявні дані.

Оригінал: «Die Bundesregierung hat zudem die institutionellen und koordinierenden Mechanismen der nationalen Gender-Maschine gestärkt, indem sie eine Koordinationskommission zur Sicherstellung gleicher Rechte und Chancen für Frauen und Männer (EntschlieÙung der Bundesregierung Nr. 784 vom 2. September 2020) eingerichtet und die Positionen von Gender-Beratern sowie Gender-Einheiten bei Exekutivorganen auf nationaler und regionaler Ebene institutionalisiert hat (EntschlieÙung der Bundesregierung Nr. 930 vom 9. Oktober 2020)» (UN Deutschland, Ergebnisse 26).

Переклад: «Федеральний уряд також посилив інституційні та координаційні механізми національної гендерної політики, створивши Координаційну комісію для забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків (Постанова Федерального уряду №784 від 2 вересня 2020 р.) і запровадивши посади гендерних радників і підрозділів з гендерних питань в органах виконавчої влади на національному та регіональному рівнях (Постанова Федерального уряду №930 від 9 жовтня 2020 р.)».

У прикладі наведена абрєвіатура «BRG», яка використовується для позначення Федерального уряду Німеччини. Пояснення її змісту в оригінальному тексті відсутнє, проте контекст дозволяє зробити припущення про її значення. У цитаті згадується постанова, прийнята Кабінетом Міністрів, що співвідноситься з функціями Федерального уряду. Переклад абрєвіатури

здійснюється еквівалентним способом, тобто «BRG» відтворюється як «ФУ» (Федеральний уряд).

Уточнення значення скорочень за допомогою додаткових джерел є важливим етапом роботи перекладача. Аналіз контексту дозволяє уникнути помилок і забезпечити точність передачі змісту. Однаковий переклад абревіатур у межах усього документа зберігає послідовність тексту та мінімізує ризик неправильного тлумачення.

Введення повного перекладу під час першої згадки абревіатури є обов'язковим. Такий підхід сприяє забезпеченню зрозумілості для читачів і полегшує подальше використання скорочень у тексті. Створення внутрішнього глосарію скорочень є ефективним інструментом для уникнення помилок та забезпечення однорідності перекладу. Внутрішній словник скорочень допомагає перекладачеві зберігати узгодженість термінології, особливо у великих проєктах або під час роботи в команді.

Наведемо приклад більш раціонального перекладу

Оригінал: «Die Bundesregierung hat zudem die institutionellen und koordinierenden Mechanismen der nationalen Gender-Maschine gestärkt, indem sie eine Koordinationskommission zur Sicherstellung gleicher Rechte und Chancen für Frauen und Männer (Entscheidung der Bundesregierung Nr. 784 vom 2. September 2020) eingerichtet und die Positionen von Gender-Beratern sowie Gender-Einheiten bei Exekutivorganen auf nationaler und regionaler Ebene institutionalisiert hat (Entscheidung der Bundesregierung Nr. 930 vom 9. Oktober 2020)» (UN Deutschland, Ergebnisse 26).

Переклад: ФУ Німеччини посилив інституційні та координаційні механізми національної гендерної політики. У цьому контексті було створено Координаційну комісію із забезпечення рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків (Постанова ФУ №784 від 2 вересня 2020 р.). Також запроваджено посади гендерних радників і підрозділів із гендерних питань у виконавчих органах на національному та регіональному рівнях (Постанова ФУ №930 від 9 жовтня 2020 р.).

Абревіатура «BRG», що позначає Федеральний уряд, у перекладі відтворена як «ФУ». Такий підхід, заснований на аналізі контексту та застосуванні розшифровки при першій згадці, забезпечує точність і зрозумілість тексту для читача. Використання цих рекомендацій дозволяє створювати якісні та узгоджені переклади, які відповідають сучасним вимогам у сфері перекладацької діяльності.

У процесі перекладу іншомовних абревіатур, які мають англomовну транслітерацію, ключовим аспектом є врахування контексту та наявності дешифровки. Значення скорочення розкривається через аналіз документа або додаткові джерела інформації.

Оригінал: «Im November 2019 hat das ‚Ministerium für Staatssicherheit‘ (‚MfS‘) der ‚Volksrepublik Lugansk‘ einen Unternehmer aus Lugansk wegen öffentlicher Äußerung pro-ukrainischer Ansichten festgenommen» (UN Deutschland, Bürgerrechte 10).

Переклад: «У листопаді 2019 року ‘міністерство державної безпеки’ (‘мдб’) «Луганської народної республіки» затримало підприємця з Луганська за публічне вираження проукраїнських поглядів»

Абревіатура «MfS» транслітерується як «мдб» (міністерство державної безпеки) і супроводжується її повним перекладом. Таке рішення дозволяє зберегти автентичність документа.

Для уникнення плутанини у тексті рекомендовано подати дешифровку абревіатури в кінці документа або у примітці: «‘міністерство державної безпеки’ (нім. ‘Ministerium für Staatssicherheit’, ‘MfS’)».

Текст адаптовано для уникнення складних граматичних конструкцій на початку речень. Складні терміни подано у середині або наприкінці речень.

Коригування прикладу

Оригінал: «Im November 2019 hat das ‚Ministerium für Staatssicherheit‘ (‚MfS‘) der ‚Volksrepublik Lugansk‘ einen Unternehmer aus Lugansk wegen öffentlicher Äußerung pro-ukrainischer Ansichten festgenommen».

Скоригований переклад: «У листопаді 2019 року ‘міністерство державної безпеки’ (нім. ‘Ministerium für Staatssicherheit’, ‘мдб’) «Луганської народної республіки» затримало підприємця з Луганська за публічне висловлювання проукраїнських поглядів»

Використання дешифровки забезпечує чіткість для читача. Якщо аббревіатура має складне значення, варто включити її у словник скорочень. Однаковий підхід до відтворення аббревіатур у всіх текстах сприяє зрозумілості. Чередування довгих і коротких речень робить текст легшим для сприйняття. Врахування специфіки цільової аудиторії дозволяє вибрати оптимальний варіант перекладу.

Складені аббревіатури у перекладацькій практиці часто стають викликом через необхідність поєднання різних підходів до їх перекладу. Змішаний підхід є оптимальним у багатьох випадках.

Оригінал: «Das Insight NGO ist eine ukrainische Nichtregierungsorganisation, deren Kernwerte Gleichheit und Freiheit umfassen..». (UN Frauen, Menschenrechte LBTIQ 2).

Переклад: «НГО «Інсайт» – українська неурядова організація, основними цінностями якої є рівність і свобода»

У даному прикладі використано поєднання транслітерації («Insight» = «Інсайт») та еквівалентного перекладу («NGO» = «НГО»). Такий підхід дозволяє адаптувати текст до цільової аудиторії, зберігаючи інформативність.

Оригінал: «Laut Angaben der NGO «Donbas SOS», die eine Hotline für Fragen der konfliktbetroffenen Bevölkerung betreibt..». (OHCHR, Bericht 1 August 9).

Переклад: «За даними НГО «Донбас СОС», яка забезпечує роботу гарячої лінії для населення, що постраждало від конфлікту»

Для перекладу використано комбінацію підходів:

- Еквівалентний переклад: «NGO» = «НГО».
- Транслітерація: «Donbas» = «ДонЇбас».
- Запозичення: «SOS» = «СОС».

У випадках, коли аббревіатура часто використовується у тексті, доцільно створити україномовний еквівалент. Наприклад, «Nichtregierungsorganisation (NGO)» можна скоротити до «НГО» з першого згадування. Термінологічні скорочення мають розташовуватися у середині речень, що полегшує їх сприйняття. Використання однакового варіанту перекладу у всьому тексті є важливим для забезпечення цілісності. Для складених аббревіатур рекомендується подавати пояснення у списку скорочень або примітках.

Скоригований приклад:

Оригінал: «Das Insight NGO ist eine ukrainische Nichtregierungsorganisation, deren Kernwerte Gleichheit und Freiheit umfassen..».

Переклад: «НГО «Інсайт» – це українська неурядова організація, яка відстоює цінності рівності та свободи».

Такий підхід дозволяє зробити текст зрозумілішим і зберегти оригінальну структуру.

Запозичення аббревіатур із іншої мови в український переклад використовується досить рідко, оскільки найчастіше існують способи їх адаптації до цільової мови.

Оригінал: «Laut dem Globalen Index für Lebensmittelsicherheit (GILS) 2016 belegte Deutschland den vierten Platz von 113 Ländern..». (BMEL 20).

Переклад: «За даними Глобального індексу продовольчої безпеки (ГПБ) 2016 року, Німеччина посіла четверте місце серед 113 країн»

Абревіатуру «GILS» було транслітеровано в український текст як «ГПБ». Такий підхід забезпечує зрозумілість тексту для україномовного реципієнта.

Абревіатури, що мають глобальне поширення, наприклад, «SOS», найчастіше залишаються незмінними. Якщо запозичення ускладнює сприйняття або вимову, використання еквівалентного перекладу є більш доцільним. Більшість графічних аббревіатур можна транслітерувати, створюючи зрозумілий еквівалент.

Оригінал: «Das BMWi hat im Rahmen des Globalen Index für Lebensmittelsicherheit (GILS) mehrere Reformen eingeleitet..». (BMEL 22).

Переклад: «Міністерство економіки та енергетики Німеччини (BMWi) впровадило низку реформ у рамках Глобального індексу продовольчої безпеки (ГПБ)...».

У даному прикладі аббревіатура «BMWi» збережена у незмінному вигляді через її зв'язок із німецьким контекстом, що є важливим для ідентифікації структури.

Графічні аббревіатури належать до групи скорочень, що використовуються здебільшого для економії місця в тексті. Їхній переклад зазвичай не потребує подвійного відтворення, оскільки вони мають технічний характер. Вони часто з'являються в текстах із суспільно-політичною тематикою і легко інтегруються в переклад.

Оригінал: «20 Mio. EUR (ca. 21 Mio. USD)» (BMZ 12).

Переклад: «20 млн євро (приблизно 21 млн дол. США)»

Аббревіатури «EUR» і «USD» перекладено еквівалентними скороченнями «євро» та «дол. США». Графічна аббревіатура «ca.» отримала переклад «приблизно», що відповідає стандартам письма українською мовою.

Графічні скорочення сприяють лаконічності та структурованості тексту. У перекладі зазвичай використовуються загальновизнані еквіваленти, які легко сприймаються реципієнтом. Подібні скорочення використовуються не лише в суспільно-політичних текстах, а й у діловій чи науковій документації.

Оригінал: «Im Jan.-Feb. 2022 wurde eine zweimonatige Erhebung über die Mobiltelefonnutzung durchgeführt» (Statistisches Bundesamt 15).

Переклад: «У січні-лютому 2022 року було проведено двомісячне дослідження використання мобільних телефонів».

Скорочення місяців у німецькому тексті перекладено повністю, оскільки українська мова не підтримує подібну практику скорочення. Таке рішення забезпечує зрозумілість тексту для читача.

Латинські аббревіатури використовуються як інструмент для економії письмового простору. Вони часто залишаються незмінними у текстах, проте перекладачі нерідко адаптують їх шляхом еквівалентного або повного

перекладу. У досліджуваних текстах серед латинських скорочень виділялися такі: **z. B.** (*zum Beispiel*, наприклад) – повний переклад «наприклад»; скорочений варіант – «напр.»; **d. h.** (*das heißt*, тобто) – еквівалентний переклад «тобто»; **ebd.** (*ebenda*, там само) – переклад «там само».

У німецьких текстах абрєвіатури часто залишаються у своєму оригінальному вигляді, проте в україномовних перекладах вони переважно адаптуються. Латинські абрєвіатури здебільшого перекладаються для полегшення сприйняття тексту аудиторією. Залежно від контексту, перекладачі обирають повний, еквівалентний або скорочений переклад.

Оригінал: «Die Studie wurde z. B. in drei Regionen Deutschlands durchgeführt» (Statistisches Bundesamt 10).

Переклад: «Дослідження було проведено, наприклад, у трьох регіонах Німеччини».

Латинська абрєвіатура «z. B.». отримала повний переклад «наприклад», що забезпечує зрозумілість для україномовного читача.

Спеціальні знаки є ще однією категорією, яка потребує окремого розгляду. Їхня функція полягає в економії простору та спрощенні письмового спілкування. Ці елементи часто використовуються в математичних формулах, позначеннях валют чи інших контекстах.

Оригінал: «Der Betrag beträgt €100» (BMF 8).

Переклад: «Сума становить 100 євро»

Символ «€» у тексті зберіг свій вигляд, оскільки є універсальним знаком валюти.

Якщо спеціальний знак має усталений переклад, варто його використовувати. Використання символів повинно відповідати рівню знань цільової аудиторії. Спеціальні знаки доцільно залишати у їхньому початковому вигляді, якщо це не впливає на зрозумілість тексту.

Латинські абрєвіатури та спеціальні знаки є важливими елементами суспільно-політичного дискурсу. Їхнє правильне відтворення залежить від контексту, мовних норм і потреб реципієнта.

3.2. Використання сучасних електронних інструментів для роботи з абрєвіатурами.

Розвиток термінологічних баз даних з 1960-х років та впровадження перекладацьких пам'ятей наприкінці 1980-х – початку 1990-х років сприяли накопиченню перекладацьких даних у цифровому форматі. Це прискорило робочі процеси в галузі перекладу завдяки використанню великих обсягів даних із доступним порогом входу. Застосування таких ресурсів, як загальнодоступні перекладацькі пам'яті, наприклад, директорату Європейської Комісії, або хмарні платформи, такі як MateCat і TAUS, дозволяє ефективно інтегрувати великі корпуси текстів у перекладацький процес [47, с. 104].

Термінологічні бази, зокрема Inter-Active Terminology for Europe (IATE) або мовний портал Microsoft, доповнюють процес перекладу, забезпечуючи доступ до значного обсягу професійних термінів [45, с. 42]. У свою чергу, одномовні корпуси, як-от British National Corpus, та двомовні ресурси, зокрема Europarl-корпус, розширюють можливості автоматизованих систем перекладу [44, с. 20]. Інтегровані програмні рішення, такі як Trados Studio, memoQ чи Memsource, дозволяють легко використовувати електронні словники, серед яких Linguee та Dict [47, с. 105].

Ефективність машинного перекладу значно залежить від обсягів корпусів текстів і точності алгоритмів, що використовуються для створення статистичних моделей. Поєднання статистичного методу та підходу, заснованого на правилах, у гібридних системах забезпечує високий рівень точності [38, с. 215]. Водночас нейронні моделі перекладу завдяки технології глибинного навчання вже перевершують інші підходи за якістю результатів. У 2018 році компанія Microsoft оголосила про досягнення паритету з людським перекладом у сфері новин, що стало визначним досягненням [52].

Важливим аспектом застосування машинного перекладу залишається постредагування, яке дозволяє значно покращити якість результату. Виконання

такого етапу часто доручається фахівцям із вузькоспеціалізованими знаннями, навіть за обмеженого володіння мовою оригіналу [60, с. 487]. Перекладачі ж відповідають за остаточну обробку тексту, приводячи його у відповідність до мовних стандартів і стилістичних норм. Однак слід враховувати, що машинний переклад має обмеження, пов'язані з розумінням контексту й смислового навантаження. Це особливо важливо в художніх текстах, де можливе спотворення значення через використання метафор, сталих виразів або гри слів [49, с. 240].

Комп'ютерно-асистований переклад (CAT) є методом, що забезпечує оптимізацію роботи перекладача завдяки використанню комп'ютерних технологій [39, с. 15]. Сучасні CAT-інструменти поєднують низку функцій, спрямованих на підвищення продуктивності та полегшення перекладацьких завдань. Концепція робочої станції перекладача, впроваджена наприкінці 1970-х років дослідниками М. Кеєм та А. К. Мелбі [56, с. 215], залишається основою цих технологій. Ця станція являє собою інтегровану систему для роботи з текстами у цифровому форматі, де головна роль відводиться саме перекладачеві.

На початку 1990-х років з'явилися перші інструменти у вигляді систем керування термінологією [55]. Згодом функціонал CAT-інструментів значно розширився, включивши проєктний менеджмент, оцінку якості перекладу та можливість інтеграції машинного перекладу. Ці технології сприяють автоматизації перекладацького процесу, що, у свою чергу, вимагає від перекладача нових компетенцій для ефективного їх застосування.

Ключовим елементом таких систем є перекладацька пам'ять, яка функціонує як двомовна база даних, що зберігає переклади сегментів тексту [39, с. 47]. Ця база дозволяє автоматично відображати схожі перекладені фрагменти, якщо вони вже існують у системі, тим самим спрощуючи та пришвидшуючи роботу над новими документами. Текст розбивається на сегменти, якими можуть бути речення, заголовки або списки. У разі відсутності перекладу перекладач вводить новий варіант, який автоматично додається до бази даних для подальшого використання [57, с. 80].

Метадані, що супроводжують кожен сегмент, включають інформацію про дату створення, назву проєкту або перекладача. Така система дозволяє легко організувати дані, забезпечуючи зручність у повторному використанні перекладів. Використання подібних баз значно підвищує точність перекладів, зменшуючи необхідність у дублюванні роботи та оптимізуючи процес виконання завдань.

Ефективність CAT-інструментів обумовлена їх інтеграцією з іншими цифровими технологіями. Використання перекладацької пам'яті у поєднанні з машинним перекладом дозволяє досягти балансу між автоматизацією процесу та людською творчістю [49, с. 240]. Завдяки цьому підходу можна досягти високої якості результату, одночасно скорочуючи час на виконання завдань.

Застосування комп'ютерно-асистованих технологій сприяє еволюції перекладацької діяльності, розширюючи її можливості та підвищуючи ефективність роботи фахівців.

Іншим методом створення перекладацької пам'яті є процес автоматизованого зіставлення вже існуючих перекладених текстів. Цей підхід дозволяє формувати пам'ять швидше, ніж поступове накопичення сегментів під час перекладацької роботи [39, с. 12]. Такий підхід спричинив розвиток нових стратегій, що передбачають нелінійне оброблення текстів для їх подальшого використання в процесі глобального поширення інформації [59, с. 86]. Тексти, утворені цим способом, часто базуються на фрагментах існуючих матеріалів.

Стандарт ISO 30042:2008 визначає формат перекладацької пам'яті Translation Memory eXchange (TMX), що використовується в більшості сучасних автоматизованих систем [45, с. 42]. Разом із TMX популярними є формати SDLTМ і MQTМ. Однак сумісність таких пам'ятей із різними програмами потребує конвертації. Під час вибору інструменту важливо враховувати формат, який він підтримує, оскільки використання несумісних даних є неможливим.

Збіги з перекладацькою пам'яттю класифікуються за ступенем точності. Наприклад, відсутність збігу виникає, коли жоден сегмент із пам'яті не відповідає вихідному тексту понад задану межу. У SDL Trados Studio ця межа

становить 70 %, тоді як у memoQ – 50 %. Неточні збіги (≤ 99 %) охоплюють випадки, коли сегмент лише частково збігається з текстом, а відмінності можуть стосуватися пунктуації, тегів або чисел. Для сегментів, де різниця полягає в одному слові, точність оцінюється в межах 85–95 %, для двох слів – 75–84 % [37, с. 175].

Повні збіги (100 %) відповідають сегментам, ідентичним до вихідного тексту, однак їхній контекст або метадані можуть не збігатися. Контекстні збіги (101 % або CM) враховують відповідність сусідніх сегментів, наприклад, попередніх і наступних речень або заголовків. Такі збіги забезпечують точніше розуміння контексту тексту, що сприяє підвищенню якості перекладу [39, с. 89].

Автоматизація перекладацьких процесів значно залежить від сумісності інструментів і форматів даних. Використання перекладацької пам'яті зі стандартними форматами дозволяє забезпечити ефективність і надійність перекладацької роботи, розширюючи можливості фахівців у цифровому середовищі.

У структурованих документах, наприклад, XML, HTML або файлах, розділених табуляцією (Excel, CSV, TXT), роль контексту виконує позначення ідентифікатора (ID). Подвійні контекстні збіги, також відомі як ідеальні збіги, позначаються 102 % або PM. Ці збіги виникають тоді, коли вихідні файли порівнюються з попередніми документами, а не лише з перекладацькою пам'яттю. У таких випадках збіг вважається ідеальним, якщо зміст, метадані та ідентифікатори відповідають вихідному документу [36], [54].

Перевірка ідеальних збігів залишається важливим етапом, оскільки навіть повні збіги можуть містити контекстні відмінності. Особливу увагу слід приділяти багатозначним словам, наприклад, німецькому слову Anschluss, що може означати як підключення, так і з'єднання або комутаційний порт. Розуміння семантичного навантаження подібних сегментів є ключовим для забезпечення точності перекладу.

Функція конкордантного пошуку, доступна у всіх сучасних CAT-інструментах, дозволяє отримувати додаткову інформацію про переклад

окремих слів, словосполучень або стилістичні особливості тексту з попередніх проєктів. Цей інструмент є особливо корисним під час колективної роботи кількох перекладачів над одним проєктом у хмарному середовищі [40]. Використання спільної пам'яті перекладу допомагає зберігати узгодженість термінології та стилю.

Для ефективного застосування перекладацької пам'яті необхідно знати, як вона взаємодіє з програмами автоматизованого перекладу. Важливим аспектом є сумісність форматів пам'яті, таких як TMX, SDLTM або MQTM, із вибраними інструментами. Неправильний вибір формату або несумісність можуть ускладнити роботу або зробити її неможливою. Позначення типів збігів у перекладацькій пам'яті також мають бути зрозумілими для перекладача, щоб забезпечити максимальну якість готового тексту [39, с. 90].

Отже, для успішного використання CAT-інструментів перекладач повинен мати знання про структуру пам'яті, її формати та позначення, а також бути обізнаним із методами перевірки контекстуальних і повних збігів. Лише комплексний підхід до цих питань дозволяє оптимізувати робочий процес і досягти високої якості перекладу.

Програмні засоби для керування термінологією забезпечують перекладачів інструментами автоматичного пошуку перекладних відповідників у базах даних. Терміни можуть автоматично відображатися у вікні інтерфейсу програми або відкриватися за допомогою гарячих клавіш. Деякі програми, як-от SDL Trados Studio, memoQ чи Déjà Vu, дозволяють додавати нові пари термінів до бази даних безпосередньо під час роботи [39, с. 48]. Більшість автоматизованих перекладацьких систем оснащені функцією перевірки термінології, яка може виконуватися в інтерактивному або командному режимах. Це дає змогу перекладачеві перевірити коректність використання термінів у сегментах перекладацької пам'яті для обраного проєкту.

Окрім вбудованих систем, існують незалежні програми для керування термінологією. Такі системи здатні забезпечувати візуальну систематизацію даних, працювати як засіб перевірки термінології та підтримувати додаткову

інформацію, як-от зображення, відео чи аудіо [45, с. 42]. Термінологічні словники часто створюються у форматах, що сумісні з основними CAT-інструментами, зокрема в таблицях Excel. Основною перевагою цього формату є його здатність до конвертації у формати, які підтримують спеціалізовані програми, як-от MultiTerm від SDL. Крім того, термінологічні бази, створені у форматі Excel, можна інтегрувати до онлайн-інструментів перекладу, що недоступно для багатьох інших форматів.

Міжнародний стандарт для термінологічних систем TBX (TermBase eXchange) залишається одним із найпоширеніших форматів [45, с. 42]. Водночас популярними є також формати .CSV, .TXT та .XML. Провідні програми автоматизації перекладу, такі як Trados Studio чи memoQ, використовують власні формати для збереження термінологічних баз – SDLTB і MTB відповідно [39, с. 49]. Така різноманітність форм форматів вимагає від перекладачів навичок їх створення, редагування, упорядкування та конвертування.

Забезпечення однорідності перекладу значною мірою залежить від правильного використання термінологічних баз. Перекладачеві важливо мати компетенції для роботи з різними форматами та розуміти специфіку їх інтеграції до вибраних CAT-інструментів. Системний підхід до організації термінологічних даних дозволяє підвищити якість перекладу та ефективність роботи.

На сучасному ринку представлено безліч CAT-інструментів, кожен із яких має власний функціонал та орієнтований на різні потреби перекладачів. Використання одного програмного забезпечення часто виявляється недостатнім, оскільки перекладачі співпрацюють із замовниками, які працюють з різними системами. Наприклад, технічна документація може перекладатися у SDL Trados Studio, тоді як локалізація пов'язаної програми виконується в SDL Passolo. Інші приклади включають застосування Translation Workspace XLIFF Editor для перекладу текстів і використання Linguistic ToolBox для автоматичних перевірок [63].

Високий рівень знань щодо специфіки різних CAT-інструментів дозволяє перекладачеві обирати оптимальне ПЗ для кожного конкретного завдання. Продуктивність роботи значно підвищується за рахунок ефективного використання інструментів, функціонал яких добре відомий перекладачеві. Таблиця доступних CAT-інструментів включає як платні, так і безкоштовні рішення. До онлайн-систем належать Memsource, Wordbee, XTM Cloud, Crowdin, Smartcat, MateCat і Wordfast Anywhere. Окремі програми включають SDL Trados Studio, memoQ, Wordfast (Classic і Pro), Memsource у пропрієтарній версії, OmegaT і CafeTran Espresso [39, с. 45].

Серед доступних рішень SDL Trados Studio виділяється як одна з найбільш популярних систем автоматизованого перекладу та керування проектами. Ця програма має багатий функціонал і підтримує понад 70 форматів файлів. Інтегрована функція розпізнавання PDF дозволяє зекономити на додатковому ПЗ, як-от ABBYY FineReader [63]. Інструмент підтримує засоби машинного перекладу, які інтегруються у процес роботи. У разі відсутності збігів у перекладацькій пам'яті програма генерує машинний переклад, який підлягає подальшому редагуванню.

Недоліком SDL Trados Studio є її складність для новачків, оскільки велика кількість функцій не завжди потрібна у повсякденній роботі. Проте глибоке освоєння цієї програми дозволяє підвищити якість перекладу та оптимізувати робочі процеси. Використання CAT-інструментів відкриває нові можливості для автоматизації перекладацької діяльності, що сприяє зростанню продуктивності та професійного розвитку перекладача.

Kilgray memoQ, що є основним конкурентом SDL Trados Studio, пропонує схожі функціональні можливості, продуктивність і початкову вартість. Обидві програми підтримують роботу з білінгвальними файлами одна одною, що дозволяє перевіряти та редагувати документи незалежно від обраного інструменту [39, с. 47]. Висока складність освоєння є типовою для обох платформ, але саме ці системи залишаються лідерами на ринку професійного перекладу.

Серед онлайнних систем автоматизованого перекладу Smartcat виділяється завдяки інтеграції основних функцій CAT-інструментів. До її можливостей належать пам'ять перекладів, термінологічне керування, машинний переклад і функція спільної роботи кількох перекладачів над одним документом [63]. Доступ до Smartcat здійснюється через веб-інтерфейс, а модель SaaS забезпечує зручність для користувачів.

Crowdin, орієнтована на локалізацію програмного забезпечення, є ще одним прикладом веб-орієнтованої платформи. Основна аудиторія включає розробників мобільних додатків, веб-сайтів, документації та ігор. Унікальна функція краудсорсингу дозволяє залучати користувачів до перекладу продукту, що сприяє масштабуванню локалізації. Система підтримує не лише стандартні формати, як-от XLIFF чи XML, але й файли вихідного коду мобільних платформ Android, iOS, Windows 10 Mobile [39, с. 45].

Переваги окремих програм автоматизованого перекладу включають можливість роботи без підключення до Інтернету, відсутність залежності від серверів та повний контроль над збереженням даних. Водночас недоліками є необхідність встановлення програмного забезпечення, обмеження ліцензії одним пристроєм і ризики втрати даних через технічні несправності [45, с. 42].

Онлайнні програми автоматизованого перекладу пропонують такі переваги, як доступ через браузер, збереження прогресу в реальному часі та зручна організація командної роботи. Своєчасні оновлення та виправлення забезпечують актуальність функціоналу. Основними недоліками залишаються ризики зламу даних і залежність від стабільного підключення до Інтернету [39, с. 50].

Вибір між локальними та онлайнними системами автоматизованого перекладу залежить від конкретних потреб проекту та доступних ресурсів. Компетенція перекладача у використанні різних інструментів дозволяє забезпечити високу продуктивність і якість перекладу, незалежно від типу завдань.

Результати опитування, проведеного серед 2784 компаній і фрилансерів у 115 країнах, свідчать про зростаючу роль САТ-інструментів у перекладацькій індустрії. Близько 72 % респондентів зазначили, що відмова від цих технологій може призвести до втрати конкурентної переваги [63]. Незважаючи на важливість якості кінцевого продукту, ключовими залишаються терміни виконання та економічна доцільність. Використання технологічних інструментів стає обов'язковою умовою для досягнення цих цілей.

Системи автоматизованого перекладу займають провідні позиції серед способів задоволення зростаючого попиту. Приблизно 90 % респондентів відзначили, що використовують САТ-інструменти у своїй роботі, ставлячи їх вище за альтернативні методи, як-от розширення штату працівників чи залучення фрилансерів [63, с. 45]. Майже три чверті респондентів вважають, що конкурентоспроможність без цих інструментів стає неможливою.

Популярність хмарних рішень серед представників галузі залишається обмеженою. Лише 15 % фрилансерів і 21 % перекладацьких агенцій активно використовують моделі «програма як послуга» (SaaS). Основними причинами такого вибору називають ризики роботи з конфіденційними файлами, недовіру до систем зберігання в хмарі та нижчу ефективність порівняно з вбудованими рішеннями [45, с. 42]. Проте понад половина опитаних (53 %) прогнозують, що хмарні технології досягнуть рівня класичних рішень упродовж наступних п'яти років.

Сучасні інструменти автоматизованого перекладу пропонують розширені можливості для роботи з різноманітними форматами файлів, включаючи XML. Перекладачі, здатні працювати з такими файлами, отримують більше замовлень і підвищують свою ринкову вартість [63, с. 48]. Розподіл великих проєктів на менші завдання та одночасна співпраця кількох перекладачів стають ключовими тенденціями в індустрії.

Впровадження нових технологій вимагає від перекладачів постійного вдосконалення навичок. Освоєння сучасних інструментів автоматизації та їх ефективне застосування сприяють зростанню продуктивності та забезпечують

відповідність вимогам клієнтів. Здатність адаптуватися до змін залишається одним із основних критеріїв успішності у перекладацькій діяльності.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене в межах цієї магістерської роботи, дозволило досягти поставлених завдань та отримати результати, що сприяють як теоретичному, так і практичному розвитку перекладознавства.

Аналіз структурно-семантичних особливостей німецьких абревіатур дозволив виявити їх ключові характеристики, типологічні ознаки та специфіку функціонування в різних комунікативних контекстах. Особливу увагу приділено класифікації абревіатур за їх структурними моделями, зокрема алфавітним, звуковим та змішаним формам, а також їх ролі у суспільно-політичному, технічному, науковому та медійному дискурсах. Встановлено, що німецькі абревіатури часто несуть багаторівневе смислове навантаження, яке важливо адекватно передати українською мовою для збереження оригінального змісту.

Розглянуто основні підходи до перекладу абревіатур, серед яких транскодування, калькування, дескриптивний переклад і комбіновані методи. Дослідження показало, що вибір способу залежить від контексту використання, жанрово-стильових характеристик тексту та комунікативної мети. Наприклад, абревіатури, що використовуються у політичному дискурсі, найчастіше потребують дескриптивного перекладу (наприклад, ESS – Декларація про безпеку шкіл), тоді як технічні абревіатури можуть бути передані транскодуванням із додатковими поясненнями. Зокрема, абревіатура DIN (Deutsches Institut für Normung) перекладається як НІС (Німецький інститут стандартизації), що враховує як смислове, так і функціональне навантаження.

Практичне значення отриманих результатів підкреслюється розробкою глосарію німецьких абревіатур із відповідними українськими перекладами, який включає 50 найуживаніших абревіатур, що охоплюють різні сфери знань. Зокрема, до нього увійшли такі терміни, як GDP (Gross Domestic Product – ВВП) і EU (European Union – ЄС), які мають усталені еквіваленти, а також менш відомі абревіатури, наприклад, BSI (Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik

– Федеральне відомство з інформаційної безпеки). Такий ресурс є цінним для професійних перекладачів, викладачів та студентів перекладознавчих спеціальностей.

Розроблено алгоритм роботи з абрєвіатурами, що охоплює етапи їх ідентифікації, контекстуального аналізу та вибору оптимального способу перекладу. Упровадження цього алгоритму дозволяє уникнути помилок, зокрема пов'язаних із багатозначністю або відсутністю безпосередніх еквівалентів. Наприклад, абрєвіатура ІРК (Infektionsprävention und -kontrolle) потребує дескриптивного перекладу «Запобігання поширенню інфекційних захворювань та контроль за ними», щоб максимально зберегти її функціональність у цільовому тексті.

Використання сучасних електронних інструментів, таких як САТ-програми (Trados Studio, memoQ) та онлайніві платформи (Smartcat, Crowdin), значно підвищує ефективність роботи з абрєвіатурами. Інтеграція цих інструментів у перекладацький процес дозволяє забезпечити послідовність у використанні термінів і скоротити час на опрацювання текстів. Зокрема, функції пам'яті перекладів допомагають автоматизувати процеси повторного використання абрєвіатур, що вже були перекладені в попередніх проєктах.

Практичне значення результатів роботи охоплює також підвищення якості перекладу текстів, що містять абрєвіатури, у суспільно-політичному, технічному та науковому дискурсах. Отримані рекомендації можуть бути використані у навчальних програмах із перекладу, розробках електронних словників та глосаріїв, а також у професійній діяльності перекладачів, зокрема в умовах локалізації текстів для міжнародного ринку. Подальший розвиток цього напрямку може включати аналіз абрєвіатур в інших мовах і створення більш уніфікованих підходів до їх перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боярова Л. Г. Німецькі запозичення в українській термінології. Лінгвістичні дослідження. 2020. № 52. С. 51–63. URL: <https://doi.org/10.34142/23127546.2020.52.06>.
2. Верченко А. Р. Лексико-граматична симпліфікація сучасної німецької мови, проблеми її відтворення у перекладі : зб. тез конф. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. С. 80–82.
3. Волинець Г. Аббревіатури в мові сучасної української преси. Стиль і текст. 2013. Вип. 14. С. 159–165.
4. Вострецова В. Застосування доместикації та форенізації при перекладі текстів різних типів. Наукові записки. Серія: Філологічні науки. 2017. Вип. 116. С. 103–106.
5. Ганич Д., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 251 с.
6. Голубков В. М. Умови і досвід застосування проблемного навчання при вивченні основ інформатики : thesis. 2011. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/22386> (дата звернення: 25.11.2024).
7. Громовенко В. Словотворення політичних неологізмів в українській та англійській мовах: зіставний аспект : дис. ... д-ра філос. наук. Донецьк : Міжнародний гуманітарний університет, Донецький нац. ун-т імені Василя Стуса, 2021. 350 с.
8. Гук З. Українсько-німецькі мовні контакти: історичний аспект. Іноземна філологія. 2016. Вип. 129. С. 71–75.
9. Данкевич Т. Особливості перекладу аббревіатур в англійській мові. Мова і культура. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. С. 330–333.
10. Демецька В. В. Теорія адаптації в перекладі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.16 «Перекладознавство». Київський ун-т імені Тараса Шевченка. Київ, 2007. 27 с.

- 11.Єрмоленко С. та ін. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ : Либідь, 2001. 253 с.
- 12.Застровський О. А. Особливості усного та письмового перекладу з німецької мови. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2008. № 4. С. 304–308.
- 13.Захаров В. П. Інформатика як наука про технологію обробки інформації. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: Юридична. 2007. Вип. 1. С. 98–106.
- 14.Іваницька Н. Б., Мерінова І. В. Типологія абревіатур медичного дискурсу в аспекті перекладознавства. Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації : зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю. Вінниця : Центр підготовки наук. та навч.-метод. видань ВТЕІ КНТЕУ, 2018. С. 19–22.
- 15.Івченко А. Принципи створення «Словника абревіатур української мови». Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2009. № 648. С. 50–52.
- 16.Квеселевич Д., Сасіна В. Практикум з лексикології сучасної англійської мови. Вінниця : Нова Книга, 2003. 204 с.
- 17.Керпатенко Ю., Щербина О. Абревіація як спосіб економії мовних засобів у підготовці слухачів мовних курсів до комунікації у суспільнополітичному полі. Педагогічні науки. 2015. Вип. 126. С. 70–77.
- 18.Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія і практика перекладу (німецька мова) : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
- 19.Колоїз Ж. В. Українсько-німецькі пареміологічні паралелі. Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2012. Т. 7, № 1. С. 60–81. URL: <https://doi.org/10.31812/filstud.v7i1.695> .

20. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу = Theory and practice of translation : аспектний переклад. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
21. Лепухова Н. І. Переклад медичних аббревіатур і скорочень з німецької мови українською мовою. Мовні і концептуальні картини світу. 2017. Вип. 61. С. 105–110.
22. Мельник Н. Особливості перекладу аббревіатур освітніх та педагогічних організацій країн Європейського Союзу. Вісник Прикарпатський вісник НТШ. Слово. 2019. Т. 3 (55). С. 363–372.
23. Нелюба А. М. Аббревіатура у мовознавстві. URL: https://vue.gov.ua/аббревіатура_у_мовознавстві.
24. Нікішина В. Особливості перекладу аббревіатур та інших скорочень. Лінгвістика. Вип. Х. С. 132–138. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvkhdu/2010_X/26.pdf.
25. Ніколаєва Т. Лексико-семантичні особливості акронімів і методи їх перекладу в сучасній англійській мові. International Journal of Philology. 2020. Т. 11, № 2. С. 107–110.
26. Селіванова О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2010. 768 с.
27. Семенова С. Особливості функціонування та перекладу англійських аббревіатур засобами української мови : кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр. Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», 2018. 106 с.
28. Складенко О. Б. Особливості перекладу аббревіатур сучасної німецької мови. Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія». 2016. Вип. 24. С. 69–75.
29. Складенко О. Б. Термінологічні аспекти перекладу на матеріалі німецької мови. Теоретична і дидактична філологія. Серія «Філологія». 2016. Вип. 24. С. 76–81.
30. Словник української мови : в 11 т. / ред. П. Й. Горещкий. Т. 1. Київ : Наук. думка, 1970. 520 с.

- 31.Тлумачний словник української мови : понад 12 500 статей (близько 40 000 слів). Харків : Прапор, 2002. 992 с.
- 32.Флорін С. В. Переклад і смислова структура. Київ : Освіта, 2004. 320 с.
- 33.Черноватий Л. М. Зміст стратегій калькування і трансформації у перекладознавчому аналізі. Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі. Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2016. С. 124–126.
- 34.Шаповалова А. П. Аббревіація та акронімія в лінгвістиці. Львів : Слово, 2003. 256 с.
- 35.Юшкова С. О. Реципрокальні конструкції: українсько-німецькі паралелі. Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. 2010. Вип. 21. С. 48–58.
- 36.About Translation Memory Matches. SDL Help. URL: http://producthelp.sdl.com/sdl%20trados%20studio/client_en/Edit_View/TMs/EV_WorkingwithTMsAbout_Translation_Memory_Matches.htm .
- 37.Baker P. S. Introduction to Old English. 3rd ed. Wiley-Blackwell, 2012. 384 p.
- 38.Boretz A. AppTek Launches Hybrid Machine Translation Software. 2009. URL: <https://www.speechtechmag.com/Articles/News/NewsFeature/AppTek-Launches-Hybrid-Machine-Translation-Software-52871.aspx> .
- 39.Bowker L. Computer-Aided Translation Technology: A Practical Introduction. Ottawa : University of Ottawa Press, 2002. 185 p.
- 40.CAT Tools vs. Machine Translation: What's the Best Method? 2015. URL: <https://asianabsolute.co.uk/blog/2015/12/21/cat-tools-vs-machine-translation-whatsthe-best-method/> .
- 41.Duden Das Wörterbuch der Abkürzungen / Dr. Anja Steinhauer. 5., vollst. überarb. und erw. Auflage. Mannheim : Dudenverlag, 2005. 480 S.

- 42.Hassen R. Discourse as Medium of Knowledge: Transmission of Knowledge by Transmission of Discourse People Live. *Journal of Education and Practice*. 2015. Vol. 6, No. 31. P. 119–128.
- 43.Honkapohja A. Manuscript Abbreviations in Latin and English: History, Typologies and how to Tackle Them in Encoding. *Studies in Variation, Contacts and Change in English*. 2013. Vol. 14. URL: zora.uzh.ch/id/eprint/90148 .
- 44.How ISIS Fights. 2023. P. 20–22. URL: <https://doi.org/10.1515/9798887194417-004> .
- 45.ISO 30042:2019. Management of terminology resources – TermBase eXchange (TBX). Міжнародна організація зі стандартизації, 2019. 42 с.
- 46.Kleinman Z. How The Internet Is Changing Language. 2010. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-10971949> .
- 47.Krüger R. Technologieinduzierte Verschiebungen in der Tektonik der Translationskompetenz. *trans-kom*. 2018. № 11. С. 104–137.
- 48.Krüger R. Von Netzen und Vektoren – Neuronale maschinelle Übersetzung. *MDÜ*. 2017. № 63. С. 38–44.
- 49.Lehrberger J., Boreau L. *Machine Translation: Linguistic Characteristics of MT Systems and General Methodology of Evaluation*. Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1988. 240 с.
- 50.Lieber F., Wigglesworth E. *Encyclopaedia Americana: A Popular Dictionary of Arts, Sciences, Literature, History, Politics and Biography, Brought Down to the Present Time; Including a Copious Collection of Original Articles in American Biography*. Philadelphia : Carey, Lea & Carey, 1829. 620 p.
- 51.Lindsay W. *Notae Latinae: An Account of Abbreviation in Latin MSS. of the Early Minuscule Period*. Cambridge : Cambridge University Press, 1915. 410 p.
- 52.Linn A. Microsoft reaches a historic milestone, using AI to match human performance in translating news from Chinese to English. 2018. URL: <https://blogs.microsoft.com/ai/chinese-to-english-translator-milestone/> .

53. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners of American English / ed. by M. Rundell. Macmillan, 2002. 1746 p.
54. Match rates from translation memories and LiveDocs. URL: <https://docs.memoq.com/current/en/Things/things-match-rates-from-translationm.html> .
55. Melby A. Interview to Jost Zetzsche. 2013. URL: <http://www.internationalwriters.com/BigWave/BigWaveAKM.htm> (дата звращения: 19.02.2020).
56. Melby A. Multi-level translation aids in a distributed system. Linguistic Series. 1982. № 47. С. 215–220.
57. New Oxford Thesaurus of English / ed. by P. Hanks. Oxford : Oxford University Press, 2000. 1089 p.
58. Pujiyanti A. et al. Analysis of Acronym and Abbreviations in IJAL Journal. Journal of English Language Learning (JELL). 2019. Vol. 3, № 2. P. 9–21.
59. Pym A. The Moving Text: Localization, translation, and distribution. Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2004. 166 с.
60. Pym A. Translation skill-sets in a machine-translation age. Meta. 2013. № 58. С. 487–503.
61. Roberts J. Guide to Scripts Used in English Writings up to 1500. London : British Library, 2005. 208 p.
62. Solomon K. R. Nomina Sacra: Scribal Practice and Piety in Early Christianity. The Church Convergent, Divergent, and Emergent: 21st Century Ecclesiology. Moody Bible Institute, 2008. P. 3–27.
63. Tabor J. CAT tool use by translators: what are they using. 2019. URL: <https://go.proz.com/blog/cat-tool-use-by-translators-what-are-they-using> .
64. Traube L. Nomina Sacra: Versuch Einer Geschichte der christlichen Kürzung. München : C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, 1907. 204 S.
65. Wright L. On Variation in Medieval Mixed-Language Business Writing. Code-Switching in Early English (Topics in English Linguistics 76) / ed. by H. Schendl, L. Wright. Berlin : De Gruyter, 2011. P. 191–218.

66.Zerkina N. et al. Abbreviation Semantics. Procedia – Social and Behavioral Sciences. 2015. Vol. 199. P. 137–142.

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій абревіатур

Абревіатура	Повна назва (німецькою)	Переклад українською	Приклад використання в контексті
AA	Auswärtiges Amt	Міністерство закордонних справ (МЗС)	«Das AA hat eine neue Strategie für internationale Beziehungen veröffentlicht». «Міністерство закордонних справ оприлюднило нову стратегію міжнародних відносин».
AG	Aktiengesellschaft	Акціонерне товариство (АТ)	«Die AG hat ihre jährliche Hauptversammlung abgehalten». «Акціонерне товариство провело своє щорічне загальне зібрання».
BA	Bundesagentur für Arbeit	Федеральне агентство праці	«Die BA hat ihre monatlichen Arbeitslosenzahlen veröffentlicht». «Федеральне агентство праці оприлюднило щомісячну статистику безробіття».
BKA	Bundeskriminalamt	Федеральне управління кримінальної поліції (ФУКП)	«Das BKA untersucht den Fall internationaler Cyberkriminalität». «Федеральне управління кримінальної поліції розслідує випадок міжнародної кіберзлочинності».
BMEL	Bundesministerium für Ernährung und Landwirtschaft	Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства	«Das BMEL hat neue Vorschriften für nachhaltige Landwirtschaft erlassen». «Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства ухвалило нові правила для сталого землеробства».
BMWi	Bundesministerium für Wirtschaft und Energie	Федеральне міністерство економіки та енергетики	«Das BMWi unterstützt den Ausbau erneuerbarer Energien». «Федеральне міністерство

			економіки та енергетики підтримує розвиток відновлюваних джерел енергії».
BZgA	Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung	Федеральний центр з питань здоров'я	«Die BZgA hat eine Kampagne zur Gesundheitsförderung gestartet». «Федеральний центр з питань здоров'я розпочав кампанію з популяризації здорового способу життя».
DAAD	Deutscher Akademischer Austauschdienst	Німецька служба академічних обмінів	«Der DAAD fördert den internationalen Austausch von Studierenden und Forschenden». «Німецька служба академічних обмінів сприяє міжнародному обміну студентів і науковців».
DAX	Deutscher Aktienindex	Німецький фондовий індекс	«Der DAX erreichte einen neuen Höchststand». «Німецький фондовий індекс досяг нового максимуму».
EKG	Elektrokardiogramm	Електрокардіограма (ЕКГ)	«Der Arzt analysierte die Ergebnisse des EKG». «Лікар проаналізував результати електрокардіограми».
EZB	Europäische Zentralbank	Європейський центральний банк (ЄЦБ)	«Die EZB hat die Zinssätze gesenkt, um die Wirtschaft anzukurbeln». «Європейський центральний банк знизив відсоткові ставки для стимулювання економіки».
FDP	Freie Demokratische Partei	Вільна демократична партія (ВДП)	«Die FDP hat ihren neuen Parteivorsitzenden gewählt». «Вільна демократична партія обрала нового голову партії».
GKV	Gesetzliche Krankenversicherung	Державне медичне страхування (ДМС)	«Die GKV bietet umfassende Gesundheitsleistungen». «Державне медичне страхування забезпечує повний спектр медичних послуг».

IMF	Internationaler Währungsfonds	Міжнародний валютний фонд (МВФ)	«Der IMF hat eine neue Wachstumsprognose für die Weltwirtschaft veröffentlicht». «Міжнародний валютний фонд оприлюднив новий прогноз зростання світової економіки».
KMK	Kultusministerkonferenz	Конференція міністрів культури	«Die KMK hat neue Bildungsstandards beschlossen». «Конференція міністрів культури ухвалила нові стандарти освіти».
LKW	Lastkraftwagen	Вантажний автомобіль	«Der LKW hat die Waren rechtzeitig geliefert». «Вантажний автомобіль доставив товари вчасно».
MP	Ministerpräsident	Міністр-президент	«Der MP von Bayern hat eine Pressekonferenz abgehalten». «Міністр-президент Баварії провів прес-конференцію».
NATO	Nordatlantikpakt Organisation	Організація Північноатлантичного договору (НАТО)	«Die NATO plant neue gemeinsame Militärübungen». «НАТО планує нові спільні військові навчання».
ÖPNV	Öffentlicher Personennahverkehr	Громадський транспорт	«Der ÖPNV wurde durch neue Buslinien erweitert». «Громадський транспорт було розширено новими автобусними маршрутами».
RKI	Robert Koch-Institut	Інститут Роберта Коха (ІРК)	«Das RKI hat neue Zahlen zur Infektionslage veröffentlicht». «Інститут Роберта Коха оприлюднив нові дані щодо ситуації із захворюваністю».
SPD	Sozialdemokratische Partei Deutschlands	Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН)	«Die SPD hat ein neues Wahlprogramm vorgestellt». «Соціал-демократична партія Німеччини презентувала нову виборчу програму».
UNHCR	Hochkommissariat der Vereinten Nationen für Flüchtlinge	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців	«Das UNHCR setzt sich für den Schutz von Flüchtlingen ein». «Управління Верховного комісара ООН у справах біженців захищає права біженців».

WHO	Weltgesundheitsorganisation	Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)	«Die WHO hat neue Richtlinien zur Ernährung veröffentlicht». «Всесвітня організація охорони здоров'я оприлюднила нові рекомендації з харчування».
ZDF	Zweites Deutsches Fernsehen	Другий німецький телеканал	«Das ZDF überträgt die Bundestagswahl live». «Другий німецький телеканал транслює вибори до Бундестагу наживо».
BND	Bundesnachrichtendienst	Федеральна служба розвідки (ФСР)	«Der BND hat neue Informationen zu Sicherheitsrisiken veröffentlicht». «Федеральна служба розвідки оприлюднила нові дані про загрози безпеці».

Додаток Б

Способи перекладу німецьких абрєвіатур

Абрєвіатура	Повна назва (англійською або німецькою)	Метод перекладу	Український варіант	Коментар
TCA	Trade and Cooperation Agreement	Дескриптивний переклад	Торговельна і коопераційна угода	Використовується в офіційних політичних документах.
BfA	Bundesagentur für Arbeit	Транскодування	Федеральне агентство праці (БФА)	Потребує пояснення при першій згадці.
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Транскодування	НАТО	Широковідомий термін, переклад не потрібен.
ESS	Erklärung zu sicheren Schulen	Дескриптивний переклад	Декларація про безпеку шкіл	Використовується в гуманітарному контексті.
RKI	Robert Koch-Institut	Транскодування	Інститут Роберта Коха (ІРК)	Назва зберігається у транскрибованій формі.
EU	Europäische Union	Транскодування	Європейський Союз (ЄС)	Загальновизнане скорочення.
UNHCR	Hochkommissariat der Vereinten Nationen für Flüchtlinge	Комбінований метод	Управління Верховного комісара ООН у справах біженців	Використовується в офіційних гуманітарних текстах.
IMF	International Monetary Fund	Дескриптивний переклад	Міжнародний валютний фонд (МВФ)	Вживання стандартного перекладу в офіційних текстах.
KMK	Kultusministerkonferenz	Дескриптивний переклад	Конференція міністрів культури	Переважно в освітньому контексті.
EKG	Elektrokardiogramm	Транскодування	Електрокардіограма (ЕКГ)	Медичний термін, потребує розшифрування при першій згадці.
WHO	World Health Organization	Комбінований метод	Всєвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)	Переклад із зазначенням загальноприйнятого скорочення.

LKW	Lastkraftwagen	Дескриптивний переклад	Вантажний автомобіль	Загальноживаний у транспортному контексті.
SPD	Sozialdemokratische Partei Deutschlands	Транскодування	Соціал-демократична партія Німеччини (СДПН)	Політичний термін, використовується у дескриптивних контекстах.
DAX	Deutscher Aktienindex	Комбінований метод	Німецький фондовий індекс (DAX)	Широковідомий термін у фінансовій сфері.
AA	Auswärtiges Amt	Дескриптивний переклад	Міністерство закордонних справ	Використовується в офіційній документації.
ÖPNV	Öffentlicher Personennahverkehr	Дескриптивний переклад	Громадський транспорт	Вживається у контексті транспортної інфраструктури.
BA	Bundesagentur für Arbeit	Транскодування	Федеральне агентство праці (БА)	Потребує пояснення при першому вживанні.
BMWi	Bundesministerium für Wirtschaft und Energie	Дескриптивний переклад	Федеральне міністерство економіки та енергетики	Офіційний термін у документах урядового характеру.
FDP	Freie Demokratische Partei	Транскодування	Вільна демократична партія (ВДП)	Політичний термін, використовується без розшифрування.
EZB	Europäische Zentralbank	Дескриптивний переклад	Європейський центральний банк (ЄЦБ)	Використовується у фінансовому контексті.
GKV	Gesetzliche Krankenversicherung	Дескриптивний переклад	Державне медичне страхування	Медичний термін, що потребує розшифрування.
ZDF	Zweites Deutsches Fernsehen	Комбінований метод	Другий німецький телеканал	Відомий у сфері ЗМІ термін, використовується без додаткових пояснень.
DAAD	Deutscher Akademischer Austauschdienst	Дескриптивний переклад	Німецька служба академічних обмінів	Використовується в академічних текстах.
BKA	Bundeskriminalamt	Транскодування	Федеральне управління кримінальної поліції (ФУКП)	Вживання в офіційних текстах із розшифруванням.

BRG	Bundesregierung	Транскодування	Федеральний уряд (ФУ)	Використовується в політичних і юридичних текстах.
MP	Ministerpräsident	Дескриптивний переклад	Міністр-президент	Урядовий термін, що вживається в контекстах внутрішньої політики.
BZgA	Bundeszentrale für gesundheitliche Aufklärung	Комбінований метод	Федеральний центр з питань здоров'я (ФЦПЗ)	Медичний термін, що потребує пояснення в офіційних текстах.
AG	Aktiengesellschaft	Дескриптивний переклад	Акціонерне товариство (АТ)	Використовується у фінансово-правовій документації.
IMF	International Monetary Fund	Комбінований метод	Міжнародний валютний фонд (МВФ)	Використовується у фінансовій термінології.
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Транскодування	НАТО	Політичний і військовий термін, загальновідомий.

Додаток В

Стратегії перекладу німецьких абревіатур

№	Оригінальний текст (німецькою)	Переклад (українською)	Коментар
1	«Die NATO verstärkt ihre Präsenz in Osteuropa».	«НАТО посилює свою присутність у Східній Європі».	Абревіатура залишена без змін через її міжнародну впізнаваність.
2	«Die WHO hat neue Richtlinien veröffentlicht».	«ВООЗ опублікувала нові рекомендації».	Використаний транскрибований варіант, що відповідає українській практиці.
3	«Die EU-Kommission diskutiert die TCA zwischen EU und UK».	«Комісія ЄС обговорює ТКА між ЄС та Великою Британією».	Застосований дескриптивний переклад для точного передавання значення.
4	«Das BMWi unterstützt innovative Projekte».	«Міністерство економіки Німеччини підтримує інноваційні проекти».	Абревіатура розшифрована для кращого розуміння контексту.
5	«Die KfW fördert grüne Energieprojekte».	«Банк розвитку Німеччини підтримує проекти зеленої енергетики».	Використано дескриптивний переклад, щоб уточнити роль організації.
6	«Die UNICEF unterstützt Bildungsprogramme».	«ЮНІСЕФ підтримує освітні програми».	Транскрибований варіант абревіатури, поширений у міжнародному вжитку.
7	«Die UNO verabschiedet eine neue Resolution».	«ООН ухвалює нову резолюцію».	Абревіатура збережена у транскрибованому варіанті через усталеність.
8	«Die FIFA plant ein neues Turnier».	«ФІФА планує новий турнір».	Використано транскрибований варіант через впізнаваність у спортивному контексті.
9	«Die OECD analysiert wirtschaftliche Trends».	«ОЕСР аналізує економічні тенденції».	Збережений транскрибований варіант завдяки міжнародній усталеності.
10	«Das CERN arbeitet an neuen Experimenten».	«ЦЕРН працює над новими експериментами».	Використано транскрибований варіант завдяки поширеності у наукових текстах.
11	«Die DFB-Mannschaft gewinnt die Weltmeisterschaft».	«Команда НФС виграє чемпіонат світу».	Застосовано адаптацію абревіатури (НФС – Національна федерація футболу).
12	«Die ESA startet eine neue Mission».	«ЄКА розпочинає нову місію».	Використано транскрибований варіант, що відповідає українській термінології.

13	«Das RKI gibt neue Empfehlungen zu COVID-19».	«Інститут Роберта Коха дає нові рекомендації щодо COVID-19».	Абревіатура розшифрована для зрозумілості контексту.
14	«Das DLR entwickelt neue Technologien».	«Німецький центр авіації та космонавтики розробляє нові технології».	Використано повний переклад для пояснення функцій організації.
15	«Das BKA ermittelt in einem neuen Fall».	«Федеральне управління кримінальної поліції розслідує нову справу».	Абревіатура розшифрована для пояснення контексту.
16	«Das DRK ruft zur Blutspende auf».	«Червоний Хрест Німеччини закликає до донорства крові».	Використано дескриптивний переклад для зрозумілості аудиторії.
17	«Das VW-Konzern führt ein neues Modell ein».	«Концерн Фольксваген запускає нову модель».	Використано адаптований переклад для відповідності контексту.
18	«Die GIZ unterstützt Entwicklungsländer».	«Німецьке товариство міжнародного співробітництва підтримує країни, що розвиваються».	Абревіатура розшифрована для уточнення функцій організації.
19	«Das DFJW fördert den Jugendaustausch».	«Франко-німецький молодіжний фонд підтримує обмін молоддю».	Використано повний переклад через культурний контекст.
20	«Das ZDF zeigt eine neue Serie».	«Канал ЦДФ показує новий серіал».	Транскрибований варіант через усталеність у медіа-контексті.
21	«Die LKA ermitteln in einem neuen Fall».	«Кримінальна поліція федеральної землі розслідує нову справу».	Використано повний переклад для точного відображення функцій установи.
22	«Die GEMA schützt Urheberrechte».	«Товариство з управління правами на музику захищає авторські права».	Застосовано дескриптивний переклад для уточнення функцій організації.
23	«Die VDMA präsentiert neue Technologien».	«Асоціація німецьких виробників машин презентує нові технології».	Використано повний переклад для пояснення контексту діяльності.
24	«Die BZgA gibt Gesundheitstipps».	«Федеральний центр медичного просвітництва надає поради щодо здоров'я».	Абревіатура розшифрована через специфіку діяльності установи.
25	«Die KBA reguliert den Fahrzeugverkehr».	«Федеральне управління автотранспорту регулює рух транспортних засобів».	Використано повний переклад для зрозумілості функцій організації.
26	«Die EASA prüft neue Sicherheitsstandards».	«Європейське агентство авіаційної безпеки перевіряє нові стандарти».	Збережений транскрибований варіант через усталеність у галузі авіації.

27	«Das BAMF bearbeitet Asylanträge».	«Федеральне управління з питань міграції та біженців розглядає заяви на притулок».	Абревіатура розшифрована для уточнення функцій організації.
28	«Die IHK organisiert Fortbildungskurse».	«Торгово-промислова палата організовує курси підвищення кваліфікації».	Використано описовий переклад для зрозумілості контексту.
29	«Die DGUV entwickelt neue Richtlinien».	«Німецька асоціація страхування відповідальності розробляє нові правила».	Повний переклад для точного відображення діяльності.
30	«Das DFV fördert die Feuerwehrjugend».	«Німецька федерація пожежної охорони підтримує молодіжні програми».	Використано повний переклад для зрозумілості цільової аудиторії.
31	«Die BfV überwacht die innere Sicherheit».	«Федеральне управління з питань захисту конституції контролює внутрішню безпеку».	Абревіатура розшифрована через специфіку діяльності.
32	«Die BGH entscheidet in einem neuen Fall».	«Федеральний суд Німеччини ухвалює рішення у новій справі».	Використано повний переклад для пояснення функцій суду.